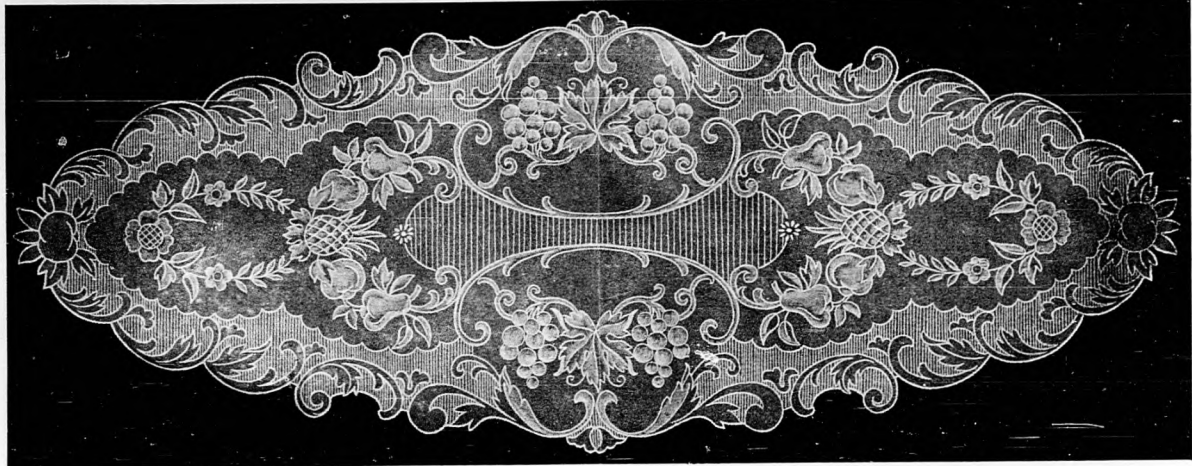


MAGYAR NŐK LAPJA



ŐSZI NAGY DIVAT



1.

1.

TÜLL EBÉDLŐ-

SZEKRÉNYTERITŐ 50×130
cm méretben, előrajzolva,
hímzőanyaggal együtt,
ára P 8.80.

40×100 cm méretben, elő-
rajzolva, anyaggal együtt
P 5.60.

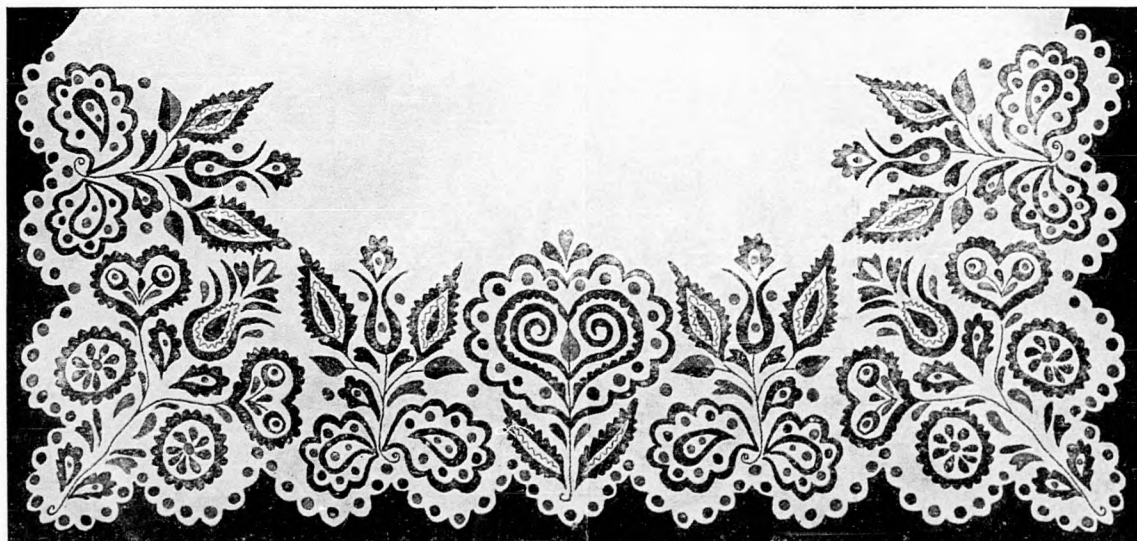


2.

2.

KÖTÖTT MELLÉNY.

Középtermetre 35 deka
gyapjúfonál szükséges.
Készítési utasítást fonál-
rendelésnél küldünk.
Bármelyik kézimunka és
anyag megrendelhető a
MUL Kézimunkaboltjában,
VI., Teréz-körút 6. szám.



3. **MAGYAROS TERITŐ.** 150×150 cm méretben fél-len vászonra előrajzolva P 10.20. Hímzéséhez gyöngyfonál dekája 30 fillér. Szép tarka színezéssel készül.

MAGYAR NŐK LAPJA

I. ÉVFOLYAM 30. SZÁM

BUDAPEST, 1939 OKT. 20

SZÉPIRODALMI, TÁRSADALMI, DIVAT, KÉZIMUNKA ÉS HÁZTARTÁSI FOLYÓIRAT

Megjelenik havonta háromszor: 1-én, 10-én és 20-án. Postatakarékpénztári csekkszám: 20.334. Előfizetési ár: Magyarországon egész évre, egy darab előrajzolt kézimunkával együtt, 24 P. félévre 12 P. negyedévre 6 P. Belgiumban, Franciaországban, Németországban, Svájcban és Olasz-

S Z E R K E S Z T I
PAPP JENŐ

országban: egész évre 30 P, félévre 15 P, negyedévre 7.50 P. Szlovákiában: egész évre 180 Ks., félévre 90 Ks., negyedévre 50 Ks. Romániában: egész évre 900 lei, félévre 450 lei, negyedévre 250 lei. Angliában és Amerikában: egész évre 40 pengő, félévre 20 pengő. Egyes szám ára 80 fillér.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, IV., FERENCIEK-TERE 7. II. EMELET 6. AJTÓ. TELEFONSZÁM: 18—73—42

KEDVES ELŐFIZETŐINK szíves tájékoztatására közöljük, hogy a kormány a nemzet nagy érdekeinek védelmében korlátozta a lapok terjedelmét. Az áldozathozatalnak ezt a formáját a közönség legzélesebb rétegei is a legnagyobb megértéssel fogadták. A szűkebb keretek közt a magunk részéről mindent elkövetünk, hogy a lap változatosabb és értékesebb tartalmával enyhítsük a helyzetet, amely — reméljük — csak átmeneti.

PAPP JENŐ

Agglegény-otthon

Szép ez az agglegény otthon. Igaz, hogy ez csak lakás, de messziről még romantikus is. E dúsan párnázott pamlagon szokott szundítani egyet ebéd után az intim hajlék ura, az irigyelt szabad ember, akit nem köt sem asszony, sem a gyerekek gondja. A falon merész rajzok és több értékes festmény. Vidám szobrok hirdetik a művészet szabadságát, derűs nipppek, táncoló porcellánok, márványból faragott nőalakok és bronz nimfák hangos jókedvvel és százféle mozdulattal igyekeznek pótolni valamit, ami él s ami innen hiányzik. A halott anyagot gazdagon halmozta fel a barlang lakója s mindent úgy válogatott össze, hogy lehetőleg a függöny is mosolygjon. Szőnyegei sötét vérfolyamok, amelyek a falakról omlanak alá és mintákban egész virágos tavaszt öntenek a kényúr lábai elé. Vázái kecses női kezeket imitálnak, az amphorák karcsú derekakat idéznek. A kandalló fahasábjai előtt alacsony fotójók, amelyekből bele lehet álmodozni közvetlenül a lobogó lángokba. Paraván is van, már hogyne volna, hímezett aranyárányokkal, amelyeknek pikkelyein kis kínai nők sikonganak. Hangjukat azonban soha nem lehet hallani. A bútorok fölött csibukfüst terjeng, amelyet a gazda időnként Chanel-parfümmel desztillál. A puha fészek minden porcikája elárulja, hogy itt a kényelem honol s egyetlen ember kényes érzékeit és igényeit szolgálja a rejtett világítás, a zongora, a gördíthető dohányzóasztalka. Leplezett házi-bár nyitható ki a fal mahagóni burkolatából. S hogy előlény is élvezhesse a gazdán kívül ezt a keleti kényelmet, az ágy előtti jegesmedvén ott unatkozik a ház kutyája, egy degenerált dogg. A takarítónőnek kötelessége messzire kikerülni a nemes állatot, mert ő a gazda egyetlen hű barátja, bálványa és kedvence.

A ház ura, az irigyelt nőtlen ember, összeremeg, ha arra gondol, hogy ezt a tökéletességet megzavarhatná egyszer valami, vagy valaki, mondjuk, egy imádott feleség. Elképzelni is szörnyűség, hogy egy idegen kis kéz, amelyet ő egyébként rendkívüli módon szeret, a fürdőszobában felforgatná a rendet. A hajszeszt leejtené, cipőkanalát nem tenné a helyére. Vagy íróasztalára hajítaná tollas kis női kalapját, az íróasztalon döglődő «szent» rendetlenség kellős közepébe. Kutyájától különbséget tűr el, szakácsnője zsarolja, az inasa terrorizálja — de ez más. Ezeket a szükséges rosszakat ő önként vállalta. De ha egy nő venné őt célba, egyetlenegy, akinek szédítő szavakat sügött a fülébe, s ez a nő jog szerint is kiverekedné, hogy ne egyedül a férfi, hanem kettejük körül, a feleség és a férj körül forogjon ez a szép kis magánvilág: abba — úgy érzi — beleörülne. Úgy fél, úgy reszket egy élő meleg lény állandó beköltözésétől, mint a gályarabságtól. Rémületében zsúfolja körül magát csupa dermedt márvánnyal, bronzsal, néma szőnyegekkal és veszi körül hajlékát kibírhatalan segédszeméllyel. A kutyát például

azért tartja, mert az nem mond el-
lent neki, az állat nem viatkozik
vele és állítólag soha nem csinál
jelenetet. A kutyaadó és a kutya-
élelem, meg a kutya gondozás és a
különböző kutyabetegségek össze-
gei megemésztenek ugyan annyit,
amennyibe egy gyerek egész ne-
velése kerülne, — de a gyerek —
ugyebár: az más!... Az már fele-
lősség, amelytől ez a keleti fészek-
be bebújt kényúr fázik. A mai fe-
lületes társadalomban ugyan senki
se sűti rá a bélyeget a nőtlen em-
berre, hogy gyáva és elmenekül a
legszebb gondok elől az aggle-
gény lakásba, de mi itt szemébe
mondhatjuk, hogy nincs nála szá-
nandóbb férfianyag és szerencsét-
lenebb rabszolga.

Mindene megvan és mindene
hiányzik: a társa, aki egyetlen hű
tekintetével pótolni tudja annak az
egész haszontalan csecsebecse
lim-lomnak minden varázsát, amit
ő itt olyan gondosan felhalmozott.
Akiből több melegség árad, mint
száz befűtött kandallóból. Nem
pózba merevített nipp ez a lény,
amelyik semmiféle csodálatra se
tudja a legkisebb vonzalmat se
visznozni, hanem mozgó alak,
aki ásít, nevet és ölel s aki enni
kér, akinek ruhát lehet adni, s
akit ezerféle aprósággal lehet
megörvendeztetni. Börtönben él
az agglegény, a gyáva siva-
tagában, ahol nem hal ugyan
éhen, mert látogató mindig akad.
De számúzi magát egy szőnye-
gekkel teli Szaharába, ahová soha
nem sűt be az igazi nap. Tárgyai
hidegen ragyognak. Apránkint
minden kedves látogatója elhagyja
s a végén — elveszi a szakácsnő-
jét. Titokban!...

Kétezer éves az első orvosnő

Írta Dr. Müller Vilmos királyi tanácsos

Nemzeti kincsékné őriznek Athénben egy kétezer éves papirus-tekercset, amely a régi Hellas dicsőségét sugározza a mai Görögországra. Fényes ünnepek egész sora zaja zajlik le ez előtt a történelmi erekre, amely a női nem magasbrendűségét hirdeti. Lezajlott emberi küzdelmek regéinek ezekből a sorokból, amiket úgy adunk most közre, ahogy azt a kétezer éves történetíró ihletett tolla megőrizte és tanulsággal reánk hagyta.

Alexandriában vagyunk, egy törvényszéki tárgyaláson. A «vádlovlak» padján a kor leghíresebb orvosa, az alexandriai orvosi-iskola vezetője: Herophylos ül. E pillanatban felláll a vádló:

TERTULLIANUS (és beszédbé kezd): Nagytekinetű Areopag! Nehéz a szerepem: olyan embert kell vádolnom, aki eddig a dicsőség koszorúját viselte homlokán. Mert nemcsak Görögországnak, hanem az egész világnak leghíresebb orvosa a vádlott. Herophylos nem tulajdonított el közpénzeket, nem káromolta az isteneket sem, mégis nagyobb a bűne, mint a legközönségesebb tolvajé, mert meglopata — az emberi méltóságot! Lerántotta az Embert arról a piederasztól, amelyre őt az istenek állították. Úgy bánt az emberrel, mint ahogyan állatokkal szokás bántani. Ezért arra kérem az Areopagot, mondja ki bűnösnek Herophylost, zárja be orvosi-iskoláját, ahol naponta sárbatiporja az emberi méltóságot és tiltsa meg neki, hogy jövőben az emberiség szegényére hasonló cselekményeket elkövessen.

AZ AREOPAG FEJE: Herophylosé a szó.

HEROPHYLOS (teljes nyugalom tükröződik arcvonásain. Előtte ábrák, rajzok, emberi koponya): Hallottam a vádat és boldog vagyok, hogy az, amit fejmem olvastak, szóról-szóra igaz! Legkegyelmesebb urunk és királyunk beleegyezésével, halálra ítélt gonosztevőket felboncoltam, hogy az emberi test titokzatos rejtélyét kikutassam és ily módon a beteg emberek ezreit és ezreit meg tudjam gyógyítani. Elismerem, első pillanatra borzasztónak látszik, amit cselekedtem. De kérdem a vádló urat, mi történt volna feleségével, aki nyolc héttel ezelőtt szülte meg, borzasztó kínok között gyermekét, ha nem állt volna betegágya mellett az orvos, aki ismeri az emberi szervezet rejtett titkait? Aki egy gépet meg akar javítani, annak ismernie kell a gép alkotó részeit: a kerekeit, a csavarjait és azok működését. Én se tettem egyebet! Orvos vagyok: az én gépem az — ember! Nekem tudnom kell, mi van a koponyánkban és mit rejteget a mellkasunk. Ezért boncoltam föl a halálraítélt gonosztevőket. Bevallom, szörnyű a bűnöm: élő embert boncoltam! De ezek az emberek a társadalom kivetettjei voltak, gonosztevők, akik alvó, ártatlan emberekre törtek rá és hitvány pénzért elmesztették áldozataik nyakát, tört döftek a mellükbe. Hát miért kiméltém volna én őket? Hiszen talán még bocsánatot is nyernek isteneinktől szörnyű bűneikért, ha életüket az emberiség javára áldozták föl! Mert én abban a tudatban vettem el életüket, hogy amit rajtuk tanulok, azt az emberiség közkincsévé teszem. És így is történt: hiszen előttem senkire tudta, mik azok a hajszálvékony szalagocskák, amelyek az agyvelőnk-ből indulnak ki és pókhálószerűen, ezer és ezer apró fonalban, izmainkhoz futnak. Én most tudom: ezek a mi idegeink! Ezek mozgatják izmainkat, ezek teszik lehetővé, hogy lássunk, halljunk és hogy a nyelvünkkel olyan vadbészédet mondhasunk, mint amilyen most ellenem elhangzott. Nincs tehát többé titok előttem! Ismerem az emberi-gépezet minden részecskéjét és ezért is lettem isteneink és királyunk kegyelméből a világ leghíresebb orvosa, akinek iskoláját a föld minden részéből felkeresik az emberek, hogy elvigyék a saját nemzetüknek a mi görög orvostudományunk kincsét és áldásait. (Az Areopag tagjai föllállnak és tancsokozásra vonulnak vissza. Pár pillanat múlva visszatérnek.)

ELNÖK (kihirdeti az ítéletet): Herophylos mestert a vád alól fölmentjük. Sőt nemcsak fölmentjük, hanem hálát adunk isteneinknek, amiért őt Görögországnak adták, mert áldásos működése örök időkre halhatatlanná teszi a görög orvostudományt.

Törvényszéki tárgyalóterem. Athénben. A «vádlovlak» padján most egy fiatal orvos ül. Rendkívül csinos. A teremben feltűnően sok nő van jelen.

ELNÖK (a vádlotthoz): Mi a neve?

VÁDLOTT (elfogódottan hebeg): Doktor Oritropopulos.

ELNÖK (keményen): Foglalkozása?

VÁDLOTT: Orvos vagyok.

ELNÖK: Mióta gyógyít Athénben?

VÁDLOTT: Két éve.

ELNÖK: Ho' végezte orvosi-iskoláit?

VÁDLOTT: Herophylos mesternél.

ELNÖK: Tudja ezt igazolni?

VÁDLOTT: Igen. (Az elnöknek egy viasztablett nyújt át.)

ELNÖK (obvassa): «Én, Herophylos, az alexandriai orvosi-iskola feje, ezennel igazolom, hogy e sorok birtokosa hat évig tanult nálam, legkitűnőbb tanítványom volt. Ért a boncoláshoz, a sebészethez, de különös előszeretettel foglalkozik a női betegségekkel.» (Az elnök hirtelen abbahagyja az olvasást. Hangosan): Éppen ezzel vádolják, hogy nagyon szeretem a nőket!... (A vádló felé fordul): A vádlónak adom a szót!

VÁDLÓ: Nagytekinetű Areopag! Két év óta egész Athén családi békéjét feldúlta egy új orvos. Az, aki most itt ül a vádlottak padján. Eddig ugyanis minden orvos szentnek tartotta a betegét. Nem az embert, hanem a betegét látta benne. Az orvosnak mindig, férfi vagy nő kerül-e elője. De a vádlott, úgy látszik, megelégedik arról, hogy az orvos szemében minden beteg egyforma. Száz meg száz athéni polgár levelei vannak a kezében, amelyeknek tanúságai szerint, a vádlott visszaélt nőbetegei bizalmával és galád módon elcsábította őket! Feldúlta az athéni családok nyugalalmát és főleg azért érdemel súlyos büntetést, mert az orvosi hivatás álarcra alatt lopta be magát az asszonyok kegyeibe. Ki merné ezenült közülnök feleségét, leányait orvosra bízni? Az ilyen orvos nem méltó arra, hogy orvosi diplomája legyen és ezért arra kérem a nagytekinetű Areopagot, mondja ki, hogy a vádlottat, aki a hozzáfördülő nőekkel

szemben nem mint orvos, hanem mint férfi viselkedett, örökre eltiltja az orvosi gyakorlattól.

ELNÖK: A vádlotté a szó!

VÁDLOTT (alig tudja igazlalmát leplezni): Ha a vádnak alapja lenne, a legnagyobb megvetést érdemelném. Magam is azt tartom, hogy aki a segítségért hozzáfördülő és neki testben-leléleken kiszolgáltatott nők bizalmával visszaél és bennük nem a beteget, hanem a nőt látja, megérdemli, hogy diplomájától megfoszszék. De én ezt nem tettem... Nem is tehettem!

ELNÖK (szigorúan): Halljuk a bizonyítékait!

VÁDLOTT (ledobja felső tógáját, a hátját leszórtó aranyabroncsot lekupja fejéről. A tóga alól szoborszerűen szép női test tűnik elő, az aroncsból megszabta díttolt hajkorona gyönyörű hullámokban hull a vállára. A vádlott strástól elfaló hangon kiáltja): Nem tehettem, mert — nő vagyok! (Hirtelen mozdulattal újra magára rántja a férfi-tógát és lesúti szemét. A szűfolt terem közönsége halotti csendben bámul a vádlottra. Nem akar-nak szemülnök, jülnök hinni. A jeszült csendet a vádlott halk zokogása töri meg.)

ELNÖK (elsőnek tér magához. Teljesen megváltozott, szelíd, majdnem atyai hangon intézi kérdéseit a vádlotthoz): És miért visel férfiruhát? Miért tagadta, hogy maga is nő?

VÁDLOTT: Azért, mert bennünket, nőket, eddig nem engedtek az orvosi pályára. És én mindenáron orvos akartam lenni...

ELNÖK: És Herophylos mester se tudta, hogy tanítványa nő?

VÁDLOTT: Nem! Soha egy szóval se álltam el magam, hacsak azzal nem, ahogy már tanulóveim alatt különböző szeretettel foglalkoztam a beteg gyermekekkel és a beteg nőekkel. Ezért gyakran meg is rótt a mester, azt hitte, azért érdekelnek a nők, mert férfi vagyok.

VÁDLÓ (felugrik, mint akinek új gondolata támad): Azt a vádat, hogy mint férfi visszaélt hivatásával, a hallottak után természetesen elejtem. De kénytelen vagyok egy másik vádat emelni a vádlott ellen! Súlyosan megsértette fennálló törvényeinket, amelyek szerint nő nem lehet orvos! Kérem tehát a nagytekinetű Areopagot, vegye el jogtalanul szerzett orvosi diplomáját.

*

A hallgatóság női tagjai, akik mind a doktornő páciensei, felugráltnak helyeikről és hevesen tiltakoznak a vádló követelése ellen. Az elnök csak nagynehezen tudja az izgatott közönséget lecsillapítani. Mikor végre sikerül, a bíróság tagjaival együtt visszavonul. Vagy egyórai tanácskozás után, mielőtt az ítéletet kihirdetné, felszólítja a vádlottat, hogy most már mondja meg az igazi nevét. VÁDLOTT (büszkén fölveti a fejét): Agnodice!

ELNÖK (kihirdeti az ítéletet): Az athéni Areopag büszke Agnodicére, aki éveken keresztül minden női hiúságot elfojtott magában azért, hogy egyesgyedül a tudománynak szentelhesse fiatal életét. Törvényeink eddig a nőket eltiltották az orvosi pályától. Mi, görögök, vagyunk az elsők, akik a legnemesebb hivatást: a szenvedők ápolását és gyógyítását a nők előtt is megnyitjuk. Bizonyára nem sértem meg halhatatlan isteneinket, ha kérom, hogy Agnodice nemcsak a görög nemzetet, hanem önmagát is halhatatlanná tette...

Hunyady Sándor

Herring kisasszony

Herring kisasszony angol állampolgár volt. Ami nagy dolog. De ő maga nem is tudott róla, hogy milyen szerencés, annyi minden mellékkörülményt kellett leszámítani az értékes alaptulajdonságából.

A kisasszony jóval elmúlt már negyvenéves. És olyan csunya volt, amilyen csunya csak egy angol nő tud lenni, ha nagyon igyekszik. Ezért nem vették feleségül, ezért nem udvaroltak soha neki. Szegény Herring kisasszony fenéig élvezte azt a kegyetlen igazságot, ahogyan a természet játszik az emberekkel. Ez szép, ez csunya! Miért? Hol van az az eszköz, amellyel e gonosz és értelmetlen különbséget át lehetne hidalni? Nincs sehol. Ezekben az esetekben csak a jámbor alázat, vagy valami szellemi ambíció segíthet.

Ami a jámbor alázatot illeti, abból óriási adag volt Herring kisasszonyban. Nem igen akart többet az élettől, mint hogy éppen csak éljen. A nézése ijedt volt, mint az olyan kutyaé, amelyet sürün megvernek. De már a szellemi ambíció tekintetében baj volt vele. Herring kisasszony tehetségei nagyon mérsékeltek voltak. Ha egy óránál többet olvasott, mégírése fejfájást kapott. Amint mondani szokás: nem tudott «kitanulni». Be kellett érnie azzal, hogy rosszul fizetett segédtanerője legyen egy londoni magániskolának.

Rossz negydedben lakott, szegényes lakásban. Ruhája, cipője és kalapja bazárból való. Rossz minőségű teát ivott, primitív ételeket evett. Ha valaki szegény, elhagyott és elnyomott, Londont is roppant gúszosnak láthatja maga körül. Így Herring kisasszony sem sokat tapasztalt Anglia smaragd mezőiről, kastélyairól és lordjairól. Az ő Angliája szegény volt, ködös, teli szénporral, zsúfolt autobuszokkal, csúf házakkal, durva lökdösődéssel, Jaggyús ürüszettel, nyomasztó anyagi gondokkal, büntetkekkel és öngyilkosságokkal a félpennyis újságok hasábjain, harmadosztályú mozik dohos szagával, esővel, hideggel, szürke aszfalttal, nyomorúsággal. Herring kisasszony a sorsának panorámája szerint joggal gondolhatta, hogy hazája boldogtalan-és csapásokkal sújtott, mindenféle bajjal küszködő föld, honfitársai pedig sajnálatraméltó teremtményei a világnak, akiknek éppen a sovány szigeten kell élniök, amíg köröskörül duzzadó egészségben, ragyogó kék ég alatt nyujtónak a többi országok.

Történt egy ősszel, hogy Herring kisasszony influenzát kapott. A betegség nem akart elmúlni. Az alattomos, kis lázak makacsul tartották magukat. Tavasszal a londoni társadalmibiztosító intézet orvosa azt a tanácsot adta Herring kisasszonynak, hogy éljen egészségesebb életet. Például egy darab időre hagyja el a nedves és hűvös angol klímát, főleg a korommal teli Londont és költözzön délre. Ne győződjön meg a korai fölkelésekkel, a munkával. Pihenjen, igyék sok tejet, olvasson könnyű regényeket.

Herring kisasszony ragaszkodott az életéhez, bármilyen siralmas is volt ez a sors. Ugy érezte, hogy sovány mellében napról-napra fogy a tüdeje. Kétségbeesve kérdezte önmagától és méginkább nálánál tehetségesebb ismerőseitől, hogy mi módon tarthatná be az orvos előírásait?

Az iskola igazgatója azt mondta, hogy jó ötlet lenne, ha Herring kisasszony elmenne angol nevelőnőnek, valami melegbőv éghajlatú országba, lehetőleg gazdag családnál. Londonban vannak szerkek, amelyek foglalkoznak az ilyenfajta állasközpvetéssel. Kis szerencsével olyan helyet is lehet kapni, amely valóságos szanatórium az olyan Reszerve viszonyokhoz szokott hölgy számára, mint Herring kisasszony.

Így történt, hogy a kisasszony egy évvel azután, hogy csúszhurutját fölfelezték, útnak indulhatott a kontinens felé. Még pedig Magyarországra, ahol egy földbirtokos család költötte le körülményes leveleltetés után szolgálatát.

Herring kisasszonynak kevés fogalma volt a magyarokról. Olyan cigány nép, szépen hegedülnek és szeretnek táncolni, sejtette néhány moziképen keresztül.

A gyerekekre gondolt, akiket majd oktatni kell. Milyenek vajjon? Szenvedni kell tőlük majd, mint odahaza a londoni tanítványaitól?

A csatorna véletlenül nyugodt volt az átkelésnél. És a kisasszony az alkonyat gyöngyházfátyolán át olyan szépnek látta a távolodó angol partot, amit föl sem tett volna hazájáról.

Idegen földre érve megállapította Herring kisasszony, hogy ez az idegen föld ugyanolyan füstös, kőszénporos, lármas, rongyos és durva, mint az otthoni világ.

A kisasszony harmadik óráig utazott. És kupétársaihoz képest egyre jobban nőni érezte magát. Sötétszürke, nyári lüszterruha volt rajta. Egy olcsó tömegruhában vette. De a szövet mégis angol volt, külföldön egyszerre meglátszott rajta a nagy nép grandiózus munkabecsülete. Herring kisasszony a divathölgyek büszkeségét érezte, amikor egy francia tanítónő, akivel útközben megismerkedett, újjával meglapogatta ruhájának szövetét, rajongani kezdett, hogy milyen finom.

Altalában minden jobb volt, mint a «külföldi» embereké. A kofferje, a kesztyűje, a tölthőlla. Herring kisasszony önérzete óráról-órára nőtt. Azonkívül olyan sejtelmé támadt, hogy néhány lépéssel a háta mögött valami hatalmas erejű lény kíséri és vigyáz biztonságára. Nem is ember talán. Állat. Oroszlán az útlevelelről. Herring kisasszonynak észre kellett vennie minden határon, hogy milyen kivételes megbecsülést vív ki számára angol útlevele az oroszláncimerral.

Magyar földön érte jött a végállomásra a hintó. Nem üres kocsit küldtek: «fogadták». A kastély ura és két tanítványa. Két kurtára nyírt, barnára szírt, fiatal gavalér. Kélcencéves az egyik, tíz a másik.

A kastélyban szép, kertre nyíló szobát kapott. A bútorok rólzászín kretonhuzat, a várakban virágok. Sőt a szobában volt egy kis «Anglia» is. A falakon rókaavadász metszetek. Shelley és Byron arcképe. A pikétakarós ágy mellett, az éjjeliszekrényen né-

hány angol könyv és a legfrissebb Studio. Szinte kacsintottak a tárgyak: ha esetleg olvasni volna kedved!

Herring kisasszony a londoni iskolában számtant és természetrajzot tanított. Itt a háziasszony megkérte, hogy ha már jobban megy az angol beszélgetés, meséljen valamit a gyerekeknek az angol történelemről. Legyen az oktatás alapja az érdekes és bonyodalmas hősi kaland, amit az angol história jelent.

Herring kisasszonynak azonban fogalma sem volt az angol történelemről. Nagy szegénységében és elnyomottságában nem foglalkozott mással, mint a tárgyával. Most kellett pótolnia mulasztását. Meg kellett tanulnia vén fejével, a gyerekek miatt, hazája történelmét.

Pirulba hozatta meg a szükséges könyveket. És esténként olvasni kezdte, mi történt otthon, a szigeten? Hogy rakódtak egymásra és keveredtek össze a kelta, dán, szász, normann rétegek? Hogy alakult ki az angol parlament? Mi volt a Yorkok és Lancasterek háborúja? Ki volt VIII. Henrik, Erzsébet, Cromwell, Pitt? És végül mit jelent ma Angolország önmaga és a világ számára?

A történelem bódító olvasmány. Herring kisasszony lelke is meglelt látomásokkal. Erzsébet kis hajót látta, amint legyőzik a spanyol armadát. Páncélok csengtek fülebe. Aranyhímzések és bársonyok fénylését látta. A lordokat és kereskedőket. A királyt. Kastélyok repkényel be futtatott ódon falát. Dreadnoughtokat. Egyiptomi tevés divíziókat. Az egész földgömböt, amelyet dús ezereztel folynak be az angol utak, meg-megpihenve egy fölton. Angolország világhatalmának göpöntjain.

A kastély előtt a virággyakokban angol virágokat talált. A ház úrnője Londonból hozatta a magokat. Este a rádióban fölcsendült a Savoy-zsuzsz. Anglia a világon mindenütt «ott van egy kicsit». A ház ura tudott angolul, a ház asszonya is, a vendégek közül is sokan. Sűrűn megtörtént, hogy Herring kisasszony kedvéért az ebédnél angolra fordult a társalgás nyelvére.

A kisasszony röstelkedve vette észre, hogy ezek az «idegenek» jobban ismerik az angol írókat és másféle művészeket, mint ő. Ő csak annyit tudott Diana Wynyardról, hogy színésznő. «Ezek» itt tudtak minden szerepéről és Huxley legújabb könyvéről beszéltek. «A béke Anglián múltik!» — hallotta.

Herring kisasszony egyre följebb emelte fejét. Olyanféle érzése támadt, mint amikor egy szegény ember rábukkan, hogy hatalmas rokonsága van.

Egy reggel, éppen szobájának ablakában ült, a kertészlegény haladt el arra. Szalmakalapos, gatyás, záramegyei parasztfű.

A legény, amikor megpillantotta Herring kisasszonyt, mely tisztelettel levette kalapját. A kisasszony szíve megdobogott. Észre kellett vennie, hogy a közönségsben olyan hódolat és komolyság van, amely nem egyedül neki szól, hanem valaminek — mögötte.

«Mert angol vagyok! Ez Angolországnak szól! Hazámnak!» — gondolta büszkén. Először érezte a büszkeséget. Mint megszű villanyáramot, a nemzete erejét, amint bel'sugárik vékony nyakába és gyöngye térdeibe.

Még csak nem is csodálkozott, hogy el kellett jönnie Londonból, hogy Jegenyekereiben, egy magyar kastély ablakából látja meg először a bámulatos tünémenyt, mintha kőn szállott volna föl kormon, nyomorúságot át, mindent elnyomva, ott húzódik előtte messzi, de roppant hegygerincként Angolország.

FADÖNTŐ EMBEREK

Három napja nem hallottam, emberi szót. Félig már megbolondított a havas. Szinte egy hete, hogy nem akart megvirradni. Hideg köd porzott, áztatott mindent. A viaszgatalan, mocskos, őszvégi avar betegesen rothadozott. Az ember szája kihűlt, bevedesedett, ha nyitva felede. A szálegyenes bükkökből néma erő, vad kéreheretlenség áradt. Nehéz szagok ülték meg az erdő mélyét és fázott a moha a bokrok alatt. Izgatott, sötét és álmos voltam. Setét gondolatok tekergöztek agyamban és ok nélkül káromkodni kellett.

Az aliban favágók táboroztak. Száraz gallyakat tördelve ereszkedtem le hozzájuk. — Jó napot!

Nem fogadták, csak zordul néztek. Dühösen repedt, fekete markukba köptek és tovább vágták a fát.

— Bánja az Isten! — gondoltam és odacammogtam a tűzhöz, mely az egymásnak támasztott szálfákból hevenyészett kalyiba előtt kínlódott.

A favágók elkisértek a szemükkel.

— Hé! Mit keres maga itt? — károgott rám rekedten egyikük, de számba se vettem. Kibontottam a hátizsákot, hogy faljak valamit.

A favágó dühösen magasra emelte fejszéjét és lesújtott a fára. Arca eltorzult, az ütés csattant és kemény bántó visszhangot vert a rengetegben. Megrándultam, mintha a homlokomba sújtott volna.

Keiten fűrészeltek. A harcsafűrész kietlenül sirt a kezükben.

Minden nesz ingerelt. A tüzet megpiszkáltam, ágakat hánytam rá és néztem. Hideg, vörös orromon végig szippantottam a fanyar illatú meleg füstöt, a láng arcomba süttött. Jól esett. Ásítva nyújtóztam és élveztem az evést. Kéjesen hosszúra nyújtottam, minden falatot külön élvezve, megbecsülve, játékosan, úri göggel, semmibe véve a fára görnyedő nyomorultakat, kik úgy néztek rám, mint veszett farkasok, majd elfordították fejüket és hülyén belebámultak az erdőbe.

— Meg kell adni, hogy dolgoztak! — néztem végig a letarolt erdőn.

Egymásra dölve, nyugtalanító zűrzavarban hevvert a sok ledöntött fa. Halott, vastag, merev törzsek ágaiktól megfosztva, csonkán, bénán, vagy felhasználva lassan barultak a levegőn. A félig-meddig kiapadt nedv úgy olvadt meg rajtuk, mint az emberi vér. Szegény meggyilkolt fatestek. Távolabb a meghagyott magfák alatt kész csajziok sorakoztak.

Kutyakemény dolog a fadöntés. Minden ütés meggrázza a testet, lelket. A fardat kar szinte kiszakad a tövéből, a feltört marok ég, sajog. Próbáltam én is eleget és gúnyolódva kacagtam, hogy nem kell csinálnom. Ingereltem is őket. Jól esett látnom, hogy az étel valósággal kinézik a kezemből, a fehér kenyeret, szalámit, gyönyörű szalonlót, ezüst papírba csomagolt úri sajtot. Morogtak magukban, mint a kutyák és gyűlölték. En is gyűlöltém őket. Ők se tudták, hogy miért, én se tudtam miért; csak olyan fekete lett a szívük, hogy ősszeborzolódott tőle a szőr a mellükön. Elfordultak, kínlódtak, de nem tudták a szemüket levenni rólam.

Egye fene, mit bánom!

Jól laktam és a láng arany függönyébe burkolózva szivarozgattam.

Egyik fadöntő ember dűrván rám bődült:

— Hé!... Szedje a sátorfát, s menjen innen, míg jó dolga van!

— Miért? — dobtam oda a szót foghegyről.

— Ne kérdezze, hanem menjen, amíg lehet!

— Mit fenyeget?... Mi baja velem? Most már csak azért sem!

Az ember nem ért rá válaszolni, mert a fa megingott. Zuhanni készült. Ezek életveszélyes pillanatok. Minden fa ledöntésénél újra és újra meg kell menteni az életet. A veszedelem kiszámíthatatlan. Hibába döntöm oda a fát, ahova akarom. A vége felattanhat, vagy a magasba repülő letört ágak verhetnek a gyomra. Még egy-két fejseccsapás, az emberek hátra ugranak, a szálfa megintog, recsen és hatalmas ívbén, zúzza, törve maga körül, végigzuhan a földön.

Sikerült.

Megkönnyebbültünk.

Pillanatra elfeledkeztek rólam. De csak pillanatra. Baljós pillantást vetnek felém, hogy még ott vagyok. Nem szólnak, csak megcsóválják a fejüket és odacammognak a másik fához.

Baj lesz.

Ók is, én is, a fák is, az erdő is, minden tudta, hogy baj lesz!... A halál ólálkodik itt. — Az én halálom! — rezzentem meg és valami unszolt, hogy fussak innen, de keményen összeszorítottam a számat. — Mit? Hogy elfussak gyáván, mint a megvert kutyá?... Az Istennek sem! Pedig a perc közeledett.

A ködcsappok ölmosabbak lettek, az erdő setétebb, a tűz haragosabb, az álló faszalag merevebbek, az ég elhagyottabb, a föld súlyosabb és bénább.

— Mégis megyek!... Bolond volnék, ha itt agyonütném magamat ezekkel a vadállatokkal!... Mit vétettem nekik?...

Tudom, azt vétettem nekik, hogy úr vagyok, dologtalan, kényes úr, ki hetek óta itt csavarog a havasban, lopia a napot, jádzik, élvez, kirándult, pénze kell hogy legyen, mindene megvan, míg ők éhesen nyomorultul kínlódnak a fával, otthon meg a fene eszi meg a családot. A sok baj megvan, az adóért ölik, üzik, hajítják ezerfelé, két hete egy krajcár se kaptak, az élelmük is elfogyott. Két napja nem ettek, s ez a naderagos tekerő idején, csófolkodik velük. Hogy a fennvaló Isten!...

Minél inkább telik az idő, annál sürűbb a gondolat, sötétebb a homlok. Már nem bírhatják sokáig.

Igazuk van és még sincs igazuk!

— Azért sem megyek! Mért akarják rajtam kitölteni a bosszújokat?... Lesz ami lesz! Szalonnabórt hajítok a parázsba és nézem, hogyan kunkorodik. Pompás illatát a favágók orrába csapja a szél. Semmi sincs, ami az éhes embert jobban megvadítaná.

És tényleg, mintha elvágták volna, a munka hirtelen megállt. Odanézek.

A félig berótt fa tövéből az ember felgyenesedik, marokra kopja fejszéjét és megindul felém. Látszott rajta, hogy révedezik, kábult, szinte nincs magánál.

A többiek is eleresztették a fejszét, eldobták a szaggató fűrészét és néztek. Rajtuk is világosan látszott, hogy valami mindent megbénító erő, érzés, indulat, vagy tudja fene mi, igézte meg. Egyik-másiknak mozgott is hangtalanul a szája, hogy odakialtson a gyilkolni jövő embernek, de képtelen volt cselekedni.

A fadöntő ember pedig közeledett. Lassan jött, örült nézésével előre igézve, önkéntelen lopakodva, neszt kerülve.

Zsibbadás gyengített el, ültem és nem bírtam mozdulni. Homlokcsontom, ahova bele fogja vágni a fejszét, — összehúzódtt s pillanatra elsetétedett a világ.

Nyelvem elakadt a számban és nem tudtam felordítani. Önkéntelen négykézlábra szédültem és furcsán bizsergett a gerincem. Jól esett az elszédülés. Aztán felugrottam. Harag lobbant szét bennem. Arcom eltorzult.

— Meg fogom ölni ezt az embert!...

Homályos tiltakozás támadt bennem, de olyan halk, olyan bizonytalan és szótlan, mintha a világ végéről kiáltottak volna.

— Ne... ölj!... Nem... szá-bad!...

Hirtelen elpattant az agyamba veszőlő fekete burok és örvendeni kezdett az egész bennsőm, mert csak most láttam, hogy a fadöntő ember gyenge, kiéhezett, piszkos, rongyos, elsorvadt félvadállat, ki velem nem mérkőzhetik.

El kell az ilyent pusztítani, mert megsérte az egész világrendet azzal, hogy él. Valami effélett éreztem.

Soha ilyen felajzott gyűlölet nem rázott meg és előre habzott a szájam a vérontás örült pillanatához. Összeragadt kölkölkkel, némán vártam, a magából kivetkőzött ősember éberségével. No most! Visszatorpantam, mert az ember előttem egy lépéssel megállott.

A rápillantás sietségével láttam, hogy fiatal, fekete és szörnővű.

Ha egyet moccan, vége van!...

Valami zengeni kezdett bennem, mintha kifeszített beilem hegedültek volna.

Az ember most összerázkódott és a felémelt fejse kiestt a kezéből, kezei ott maradtak a levegőben félig begörbített ujjakkal. Nehéz feje kőválygott, lassan pisgány kezdett, mint aki most ébred. Fokó és kopár volt. Az indulatól kifeszült arca behorpadt, csontjai kiütöztek, szemei visszaüllnyedtek fekete üregükbe. Szemem láttára soványodott, apadt, száradt, sorvadt ijesztőre. A veszedelem elmúlt.

Megkönnyebbültem, de lihegtem és a szívem erősen vert. Bizonytalan, kimerült voltam, mintha egy szál kötélén függnék a felhők között.

A fadöntő ember szegyenkezve bánatosan mondotta:

— Engedjen meg, tekéntetes úr!

— Nincs semmi baj! Nem történt semmi! Az ember azonban nem figyelt rám.

Mohón előre hajlott és rámeredt a kenyérré, szalonlóra, ami ott hevvert a lábaimnál a tűz mellett.

— Éhes vagyok! — hebegte.

— Hát egyél, testvér!.. Nem tudtál szólni?

Most már sajnáltam és szerettem szegényt. Felszabadulva, mosolyogva a többiek is odakialtottam:

— Hé emberek!... Hagyják abba a munkát, jöjjenek és faljanak valamit!

Az emberek egymásra néztek és lassan megindultak a tűz felé.

BÓKAY JÁNOS

Élményeim a régi Varsóból

2. A bérkocsis

Ő az, aki leginkább emlékeztet az orosz uralom idejébeli Varsóra. Most ugyan nincs cilinder a fején és nem hord díszes ruhát, — szürke lengyel sapka és uniformizált egyszerű köpeny, ez az öltözete, — a kocsiját sem hívják többé trojkanak és nem is húzza tálost, de az alakja, kövér Falstaff-szerű mivolta olyan, mint a régieké. Ott szendereg unott bálványserűséggel a bakon, de azonnal fúrge lesz, buzgó és vidám és harcias is azonnal, hogy készüljön a sofőrökkel útközben megívandó csatára. Tudni kell ugyanis, hogy Varsóban 50 százalék az autótaxi és 50 százalék a bérkocsis. Ezzel szemben legfeljebb 10 százalék a forgalmirendőr és a forgalmirendőrnek hiába van vastag fadarab (vagy gumibot?) a kezében, nem bír a két ellenséggel, akik szinte keresik az útközetet.

A standon különben békésen megférnek egymás mellett. Tarkázva állnak ott autók és kocsik. A sofőrök egyszerűen megvárják, amíg beszáll autójukba a sorsküldötte utas, de a kocsisos nem bízzák a fuvarát a végzetre, leugranak a bakról, amint közeledik valaki és minden szuggesztív képességüket előveszik, hogy kocsijukba édesgessék a vendéget. A realitellők utazóközönség inkább taxit használ, neki csak a romantikusok maradnak, — már pedig a romantika manapság Varsóban is kiveszőben van. De a fő ok, amiért például én is — romantikus létemre bár — szívesebben ültem autóbába: a taxióra.

Az autóknak ugyanis van taxiórájuk, a kocsiknak ellenben nincs. Ebből az következik, hogy amikor az autóból kiszállok, pontosan tudom, mit kell fizetnem és semmiféle nézeteltérés nem lehet, ezzel szemben a kocsiból kiszállva, előre készülhetek a kocsissal megívandó vitára, amelyben bizonyos, hogy én maradok alul. Rejtély ezeketán, hogyan él meg mégis ez a rengeteg kocsis. Az egyetlen magyarázat erre, hogy a páratlan buzgalomuk, a szinte kétségbeesett életöztön által hajtott leleményességük menti meg őket a pusztulástól.

Hallgassák meg ezt a groteszk történetet, amely minden magyarázó szónál ékeesebben beszélik. Az egész napi hivatalos program után az Adria-ba mentem kicsit kifújni magamat, kicsit pihentetni az idegeimet, kicsit megnyugodni a mások mozgalmában, zsvajzában. Az Adria az északai Varsó büszksége, fényűzőn berendezett lokál, félig kávéház, félig bár, félig kabaré, félig tánchelyiség, — de méregdrága. Néhány óra múlva betetem vele. Három óra elmúlt. Elég volt. Vágyakozva gondolkodom remek szállodámra, az Europejskire és kitűnő ágyamra.

Az utcán megállók és körül nézek. Frakkban, cilindresen. A sarkon taxiállomás, csupa autó egyszerben, egyetlen kocsi sem. De arra baktat éppen egy kocsi, rögvést megáll előttem és a Bachusarcú kocsis ékes lengyel szónoklatot intéz hozzám és bübajos, izgő mozdulatokkal invitál kocsijába. Mindez nem hat rám: fáradt vagyok és álmos és hideg is van, csukott autóra vágyom. Gőgösen megyek tovább, rá sem hederítve, félretolom őt utamból és már messziről intek a sofőrnek, hogy nyissa ki az ajtót. A kocsis végigkísér, végül, mikor már menthetetlen a helyzet, mond valami cifrárt, a hangsúlyból megértem. De most már biztonságban vagyok. Megkönnyebbülve szólok ki a sofőrnek védett váramból:

— Hotel Europejski.

A sofőr kiugrik az autóból, előre megy begyújtani a mótort, de hiába kurblij, egyszerű, kétszer, háromszor, tízszer, az autó meg sem mozdul. Unom már a dolgot, de türelmesen várok. Egyszerre csak a sötétben, a nyitott ablakon keresztül behajlik hozzám egy bozontos fej, azt hiszem a sofőr és mond nekem valamit. Bizonyára azt mondja, hogy szíjják ki a kocsijából és üljek a következőbe. Szófogadok. De alig lépek le a kocsitúra, ott áll előttem az én természetes, vígorgó kocsisom és kezdi előlről az unszolást, a taszigálást, az édesgetést, a küzdelmet. Udvariosan a hónom alá nyul, hogy biztos legyen a dolgában. Ennyi buzgalom, ennyi életrevalóság látán elnevetem magam és engedek az unszolásnak.

— Hotel Europejski! — mondom a daidalmasarcú kocsisnak.

Hamiskásan hunyorog, mint aki nagyon is jól érti.

Elindulunk baktatva. Pár pillanat kell, míg tájékozódni tudok: pontosan ellenkező irányba megyünk, mint amelyikben az Europejski van.

— Hotel Europejski! — kiáltom most már dühösen.

— Tak, tak, tak, — feleli röhögve.

Az ördögbe is, nem vagyok bolond, ismerem jól Varsót, még éjjel háromkor is, különösen az Adria és az Europejski közötti útszakast. Összeszedtem minden érélyemet és bömbölve ordítom:

— Hotel Europejski, te szerencsétlen! Nem érted?

Úgy nevet rám, olyan bizalmasan, olyan fölényesen, olyan vidáman, mint akinek jó tréfát mondanak és hajlítja tovább a lovát, amerre ő akarja. Mit akar ez az örlött? Hova visz ez engem? De fatalista vagyok, alázatosan követem a sors különös rendelkezését. Kicsit kényelmetlenül kezdem ugyan érezni magamat, így frakkosan, cilindresen, egy élkelő külföldi gazdag úr áruházában, szememben a megszámálható zlotyokkal. Baktatunk és baktatunk. Ismeretlen utakon, tereken, síkatorokon keresztül a sötét, halott éjszakában. Megállunk egy kivilágított kapu előtt. A kocsis leugrik a bakról, mutatja, hogy kiszállhatok és siet előre. A kapuban összetalálkozik egy egyenruhás portásal, pár percig értekeznek sugdolódnak hangon, egyszerre csak látom, hogy a portás benyúl a zsebébe és egy pénzdarabot csúsztat a kocsisom kezébe. Most hozzám táncol a kocsis, önelégült, büszke arccal, mint aki jól végezte dolgát és dicséretet érdemel, s tartja a markát. Szó nélkül, egyetlen zokszó nélkül kifizektem és biztos lépésekkel indulok a kapu felé.

Persze mulatóhely ez is, nem olyan élkelő, mint mondjuk az Adria, de föltöbb tanulságos egy író számára. Csak éppen iszom valamit, megszimatom a levegőt, aztán indulok kifelé.

Fogalmam sincs, hol vagyok. Autó, kocsi, rendőr semerre. Össze-vissza kószálok, míg végre feltűnik egy kocsi.

— Hotel Europejski, — mondom fáradtan és hátradőlök az ülésen, félig lehínyt szemmel, hogy kigőzöltessem felhevült fejemet. A legszebb dolog a világon egy frissen vetett ágy az Europejski-ben!

Persze, most már sejtelmem sincs, merre vagyunk, jól megvünk-e, különben sem érdekel, ólomsúlyval nehezedik rám a fáradtság. Kocogva baktatunk, meglehetősen sokáig, elringatnak a rugók. Végre megállunk. Kinyitom a szemetet, keresem az Europejskit, de a szállodám nincs sehol: egy kivilágított mulatóhely előtt állunk megint és a kocsisom, a második kocsisom, megint ott tárgyal a portással és zsebvégig egy pénzdarabot.

Ah nem, ez már sok! De nem árulok el semmit a bennem dúló viharból, kifizektem a hízlevegő vígorgó kocsist és bemegyek a mulatóba.

Ahogy ebből a mulatóból is kivackolódok végre, elémáll a portás és megkérdézi franciául:

— Parancsol uram egy kocsit?

Uram Isten, mikor leszek én otthon! És szinte rimánkodva mondom a portásnak: — Nem kocsit, nem, hanem egy autót. Őt zlotyot kap jutalmul.

Mialatt a portás autót után keresgél, igézetes mosolyú vén kocsisos keringenek körülöttem, mint bogarak a lámpa körül. Az arcom kökemény és fölényes.

Beszállok az autóbába. Sohasem tudtam, hogy ilyen mennyei boldogság taxiban ülni. Reggel öt óra volt, mikor hazahérltem az Europejskiba... És háromkor indultam el az Adriából. Taxin az út öt perc. Az ára 1 zloty 20. Az olcsó bérkocsin pedig, testvérek között két óra és mindent összeadva legalább 20 zloty.

ERDÉLYI JÓZSEF

Erdei kaland

Nyár derekán, az erdőt bujva,
hol hűvös ernyőt tartanak
a tölgyfák s a magasból rezgő
álomtallérok hullanak,
kopár, magas törzsek között,
mint ősi templom rejtékek,
állsz magad, a levegőtenger
homályos, erdős fenekén,
rigó rikkant, pintyöke fűtlyent,
harkály kopácsol, gerle nyög,
szendereg elméd, de felébred
minden mélygubó ösztönöd,
ágy recsen-roppan, arra nézel,
megállsz, figgelsz önkéntelen,
jélsz egy kicsit, pedig tudod, hogy
nem környékez veszedelem,
a zaj iránt, a ják közül,
két szemet látsz merőn reá-
szegezve, két sötét szemet,
s egy orr sötét foltját alább,
egy okos, vad, állati arcot,
magát az egész állatot,
a vörhenyes-megszertűt testet
csak félig-meddig láthatod,
tudod, hogy őzbak, óvatos,
félénk őrszem, nem fenevad
s akarod, hogy minél tovább
tartson e kedves szép kaland,
nem is érzed, hogy megnöszdültél,
szökik a bak, vigyag tovább,
körme alatt egyre halkabban
ropog a korhadt száraz ág.

Nagy dolog a tudomány

Irta Gyomai György

— Tekintetes úr, nagy baj van!

— Micsoda?

— Megdőglött a ló. Oda az ipar.

Bakos, a vállalkozó állított be egyik reggel ezzel hozzám, aki tudvalegőleg fuvarbeli szállítással foglalkozik, s mint ilyen, homokot, téglát hord egylovos kocsián az épülő házakhoz. Hajnalotl vakulási nyeli a vörös téglaport, a fogcsikordító homokszemeket. Arcát néha hősínűre mészolja a mézpor. Ruhája is hol vörös, hol fehér. Most azonban ünnepelőben pompázott be hozzám és a hóna alatt egy méltatlankodó gunárt szorongatott.

— Nyugdíjba ment a ló.

— Az öreg hiba, — kezdtem vigasztalni és biztattam, hogy azért ne keseredjen el. S amíg beszéltem, egyre azon tűnődtem: mit akar ez az ember a gunarával? Lassan kiderült az is.

Bakos kifejtette előttem, hogy mármint ha megdőglött a ló, más munka után kell pislogni. Álláspontot kell valahol foglalni, mert család is van ám, aki eszik, de ceftetül. Elhümmögte azután, hogy leginkább valami állami állás lenne jó. Méghozzá a vasútnál. Csehogy a vasút kutyja egy üzlet. Oda az előkelőbb állásokba csak úgy juthat be az ember, ha kimutatja a magasabb iskolákat. Tőle is megkivánták a hat elemít egészen. Osztt itt van a kutyva voltaképpen elásva, mert ő csak öt osztályt járt. Azt is félig.

— Azért jöttem volna hát a tekintetes úrhoz, adjon nekem egy kis írást, hogy kivégezzem a hat elemít, — simogatta a gúnár fejét jelentősegteljesen. A gúnár nyilván megérezte, hogy róla van szó, mert ékeltlenül társalogni kezdett. Bizonyára nem óhajtott még pecsenyéstáiban pompázni. Azért ragdosta Bakost, csipkedte, ahol érte.

— Kedves barátom, — néztem nyugodtan az emberemre, — megértettem a fájdalomt. De ha azt akarja, hogy tárgyaljak is magával, vigye haza rögtön a gúnárt.

— Minek?

— Annak, hogy nem fogadom el.

— No, a tekintetes úrról se keresztelnek el utcát, ha így viselkedik, — morogta Bakos és kipenderítette a libát az utcára. — Mars haza, te! Mikor visszaült a helyére, elmagyaráztam neki, hogy a magánvizsgához engedély és vagy negyven pengő is szükséges.

— Hujha, úgy megnyúznak azért a kis papírért?

— Meg ám, de azonfelül még tanulni is kell, hogy meg ne bukjon kend.

A diáknak egyszerre vizes lett a homloka erre a figyelmeztetésre. Hegyes bajusza úgy mozgott, mint az egéré. Közelebb hajolt hozzám.

— Adok két libát, csak állítsa ki azt a vacak kis írást suttyombá a tekintetes úr, — sutto-gta bizalmas kacsinatgással.

— Egy falca libáért se salok, — néztem rá komolyan.

Bakos látta, nem lehet tovább tárgyalni. Felállt.

— Nem is álltanak a tekintetes úrnak soha szobrot, ha így pártolja a tudományt, — morogta s elindult a gúnár után hazafelé.

A haragja persze nem tartott sokáig. A vasút nem hagyta nyugton. Néhány nap múlva kérvényt íratott s újra beállított hozzám: könyvekért. Míg a könyveket válogattam, a lelkére kötöttem, hogy tanuljon szorgalmasan.

— Legyen nyugodt, tekintetes úr. Én fogom a jómadarat tanítani, — szolt közbe a felesége, egy pirosarú, izmos menyecske. — Én leszek a tanár. Osztt ha megbukik, kikapárom a két szemit mind!

Bakos a biztató kilátásokra mukkanni sem mert. Csak nézte szörnyülködve, milyen vastagok a könyvek. Arcán látszott, hogy tiszta szívből áldja még azt is, aki a könyvnyomást kitalálta.

A tanulás ezek után szabályszerűen megindult. Az utcán végigjuttott a hír: Bakos tanul. Úgy mondja hajnalonkint a leckét, hogy a szomszédok aludni sem tudnak tőle. S ez vol a tiszta igazság, amint arról magam is meggyőződtem. Egy délután saját szememmel láttam, hogy Bakos ott hasal az udvaron, az eperfa alatt. Kezében könyv. Jobbról mellette borosüveg. Előtte a felesége, pálcával.

— Mikor halt meg István király? — kérdezte szigorúan az asszony.

— Ezerharmincnyolcban, — vágta rá a diák tudóshoz illő göggel.

— Jó, — legyintett a menyecske. — Most mondj fel a kalapos királyt.

— Második Józsefet azért neveztek el kalapos királynak, mert nem koronáztatta meg magát, — hadarta Bakos a könyv szerint, szöröl-szóra s mikor elfújta az egészét, rákacsintott az üvegre. — Ihatok?

— Ihatsz, — tette le az asszony a pálcát.

Meg kellett állapítanom, hogy Bakosné igen kitünő módszerrel dolgozik. A bort a pedagógia szolgálatába állítja s azzal annyira feléleszti az ura tudásszomját, hogy az úgy magol és tanul, mint ötven gimnazista együttvéve.

— Azt mondá már meg, kedves feleségem, — törölte szét ivás után a bajuszát Bakos, — hogy ha kinevez a minisztérium a vasúthoz tisztviselőnek, osz majd csákányozom a sinek közt a kavicsot, ki kérdezi majd ott tőlem, hogy mikor halt meg a kalapos király?

— Ilyenekről ne álmodozz, mert megfojtalak. Inkább tanulj meg a helyhatározót, de gyorsan, — nyult az asszony ismét a pálcáért s megkezdődött a nyelvtanóra az eperfa alatt.

Bakos ránézett az üvegre. Nagyt nyelt. S hangosan darálni kezdte a kijelölt leckét.

Lassan eltelt egy hónap. Elérkezett a vizsga napja. Bakos ünneplőben, kimosdva, kibetvalkózva, kisubickolva jelent meg tanára kíséretében az iskolában.

Beszorította magát az első padba. Kalapját a kezében forgatta. S olyan ábrázattal nézett ránk, mintha a rögtönítelő bíróság előtt várná a halálos ítéletet.

— Felelj mindenre, mert agyonverlek, — sügta neki szelíden az utolsó tanácsokat a felesége s ajtatosan kióvakodott az udvarra, a nyitott ablak alá, hogy mindent halljon.

Kint ranyogott, égett a nyár. Izzott az égen az aranyalak, mint a parázs. S az üres, hűvös tanteremben Bakos úgy sárgult, mint aratás előtt az árpa.

— A vizsgát megnyitóm, — kezdtem egyszer s a vallatás szabályosan megkezdődött.

A hittan, olvasás, írás, számtan igen jó sikerrel folyt le. Bakos úgy olvasott, mint egy felolvasónő. Úgy írt, mint egy miniszter. S úgy számolt, mint egy éjjeli mulatóban a főúr. Még csalt is, de olyan ügyesen, hogy alig vettük észre.

— Köszönjük. Most beszéljen valamit a választó mondatokról, — mondta ezek után a vizsgáztató tanító. S rátértünk a nyelvtanra.

— A választó mondatokról beszéljek, — nézett ránk Bakos úgy, mint a haldokló nyúl s dadogni kezdett. — A választó mondat... izé... tudom én ezt is kérem... az olyan izé...

Bakos sárgult, zödlött, izzadt. S hallgatott, mint a csutka. A víz nagy cseppekben csurgott le a homlokán.

A felesége az ablak alatt elköhhentette magát. Bakos erre a vészjelre összerándult. Nyilván észbe jutott az asszony ígérete, mert egyszerre megindult belőle a szó.

— A választó mondat az olyan, hogy amikor választás van, azt mondja a választó, hogy vagy választok, vagy nem választok. Vagy szavazok, vagy nem szavazok! Ez a választó mondat. Egye ki a jene!

A földrajz következett sorra. A tanító Kina után kíváncsiskodott.

— Kina, Kina... pedig tudom... — moxyogta csendesen az öreg diák s úgy hallgatott újra, mint éjjel a szomorúfűz.

Kint a felesége vésszen elköhhentette magát. Bakos pedig toporgott, líhegett, csikorgatta a fogát. A gondolkozástól a szemé is csaknem kifordult. De hiába. Kinárról nem jutott észbe semmi.

Az asszony újra elkráko-gta kint magát. De most már sötéten, mint a jeges vihar. Bakos erre úgy összerándult, hogy megsajnál-tam.

— Gondolkozzon, kedves, — biztattam.

— Hát szabad gondolkozni is? — emelte rám két újatos szemét.

— Persze.

A nagy diák erre összeszedte minden erejét. Hiába. A tudománya megakadt.

— Legalább azt mondja meg, mi Kinának a fővárosa? — segítette a tanító.

Bakos csak hallgatott.

S e szivádlító pillanatokban, egyszer, mint a lágy fuvalom surrant be az ablakon a hű feleség sugása:

— Peking, te marha!

— Kínának a fővárosa Peking, osztt ott folydogál a Jancsikivan folyó — vágta ki szelvésgyorsasággal Bakos s olyan öntudatosan nézett ránk, mint egy kúriai tanácselnök. — Tudom én ezt, kérem, csak nem akart eszembe vágódni. Tudom én még azt is, hogy az Egyesült Államoknak mi a fővárosa.

— No micsoda?

— Vasinggomb!! — düllesztette ki úgy a mellét, hogy három gomb is lepattant róla egyszerre.

Ennyi tudomány láttára megadtuk magunkat mindnyájan. Megköszöntük Bakosnak a szíves megjelenést s a vizsgálatot a lovagiaság szabályai szerint befejeztünk nyilvánítottam.

Vizga után Bakos olyan jóállású csókot kapott a feleségétől, hogy testvérek közt megért tized. Mikor pedig megmondtam, hogy a nyugdíját elengedjük, megölelt.

— Ne féljen, tekintetes úr. Nem leszek én halátlan kutyva. Ott leszek én a temetésin pontosan! — szorongatta a kezem. — De a maga temetésire nem öltözkök ki — nézett estynén a tanítóra, aki Kinával megizasztotta. Aztán elindult Bakos nagyboldogan az asszonyával és a bizonyítvány-nyal egy kis áldomásra.

Az áldomás eléggé értelmes lehetett, amint hallottam, mert Bakos még másnap délben is azzal állított a sarki rendőr elé, hogy mutassa meg neki, melyik házban lakik Peking meg Vasinggomb, mert ő el akarja nekik dalolni a választómondatot.

K A L A N D

Vacsora után csak ennyit szólt Vitnyédi a feleségének:

— Ma este átruccanak Pistához egy tarokkpartira.

— Ilyen förtelmes időben! — sopánkodott az asszony.

— Gyerekség — legyintett a férj, — különb hóviharokat állottam ki az orosz harc-
térben, mégis itt vagyok. Éjfélre megjövök.

Aztán, hogy kimondta a szentenciát, már indult is. A szán egy-kettőre előállott. Magára kapta a hatalmas rókabundát, fölére húzta a prémes kucsmát, zsebébe pedig egy Browning-pisztolyt süllyesztett. Az asszony aggodalommal és rosszkedvűen nézte ezt a készülődést. Nem volt fnyére, hogy az ura léha szorakozás miatt nekivág a zimankós éjszakának. De szólni nem mert. Rabiátus, érzszakos természet és szörnyen ingerlékeny. Az ellenkezés rettentően felbosszantja; ilyenkor csak azért is, dacból is keresztülviszi akarátát. Tehát óvatosan ennyit jegyzett meg:

— Hótorlaszkod lesznek az úton. Ma naphosszat havazott, a horgasokat biztosan járhat-
taláná tette a hó.

— Majd kikerülöm őket — vetette oda türelmetlenül Vitnyédi, — efféle csekélység
nem hoz engem zavarba; átvágok a szántásokon neki a szurcsai mocsárnak, be van az
most fagyva fenékig.

Fürgén ugrott fel a szánra.

— Mehetünk, Antal. Ne sajnálja kend ezeket a mihasznákat, hajtson minél sebesebb
vágatában, hogy egy fél óra alatt ott legyünk. — A vén kocsis mormogott valamit
a subagallérba s a csikók közé csördített. Prűskölve vágatott el a két telivér állat,
maga után röpítve a könnyű szánt. Csilingelőre még hallatszott egy ideig az éjsza-
kában. Az asszony fázósan állt a tornáclépcsőn, szorosa fogta a vállkendőt, a szél
élesen arcába szórta a havat, de várt, míg a csepenyű szava el nem veszett
a messzeségben... Gyalogszettel két másfél óra járásnyira van Kéreg-pusztától
a község. De az ilyen téli fergetegben többnyire járhatatlan az út. Vitnyédi Gusztó
földesúr azonban nem ismer lehetetlenséget. Megtette ő ezt az utat számtalanszor
télvíz idején. S ha eltorlódot az út a hófúvástól, hát letért az útról, aztán keresztül-
kaszul járván a határban, nagy vargabeteiket irt le; node mégis odaért, ahova akart.
S most okozna neki gondot egy-két hókupa! Kegyetlen hideg volt. Csikorgó január
középe. A két nemes paripa veszett iramban nyargalt a szánnal. A metsző szél épp
szembe csapta a havat. A hulladékok kövér hópelyhek vastag rétegek borították be
a szánon ülő két emberalokot. Vitnyédi minderről nem vett tudomást, agyát csupán
a tarokk foglalkoztatta. Előre örült a parázs játzmának. Együtt lesz a megszokott
kompánia a Cserháti doktornál: a potrohos plébános, valamint ennek ellenlábasa,
a vékonypénzű, nyurga jegyző, aztán a piros-pozsgás, örökké nevető patikus és az
adomázó tanító. Szenvédelyes kártyás valamennyi, kivéve a plébánost, aki viszont
annál nagyobb élvezettel kibicel; a fél világért be nem nevezne a partiba, mert hát a
szerencsejátékok elvből nem űzi, mégis élénk érdeklődéssel kíséri a játékok, figyeli
annak minden mozzanatát. Közben roppantul izgul, sokszor talán jobban, mint maguk
a játékosok. Erre aztán a tanító mond egy huncut anekdotát, mire a plébános sem
hagyja magán száradni az ódiomot, pulykavörösen élcel vissza. Van ott ilyenkor
kacagás, vidám közbeszólás, asztalcseppek, majd kicsattannak a jókedvtől. Egymást
követik a pajzán, mulatságos jelenetek s csak akkor áll be némi fegyverszünet, mikor
közös akarral, egyhangú lelkesedéssel meg-megnedvesítik a nevetéstől, lármától
kiszáradt torkukat...

— Hopp-hó! — kiáltotta az öreg kocsis, erősen visszatartva a lovakat.

— No, mi az? — zökkent ki elmélázó hangulatából Vitnyédi.

— A nóta szerint vagyunk, instálom...

— Mi szerint?

— Hát mivelhogy «Befújta az utat a hó»...

Nem a rózsás kedvéből beszélt illetén képletesen a vén cseléd, sőt... Magában már
az elinduláskor a pokolba kívánta az egész utazást, hát még most, hogy felbukkant az
első akadály...

Az egyik horgasban voltak. Előttük tekintélyes hófal meredezett az ég felé és teljesen
elzárta az utat. Nem volt túlságosan sötét, így jól kivehető volt a ferdén keresztben
elnyúló hosszú hősánc, amely messze benyomult az útmenti csalitosba, a másik oldal
pedig meredek dombhát.

Vitnyédi nyugodtan adta ki a parancsot:

— Forduljon kend balra, neki a bokroknak! Lejebb majd végeter a hógát, akkor
kanyarodjék megint jobbra, de ne hajtson vissza az útra, maradjon a szántókon s a
szurcsai ötnyárfa tájékán vegye az irányt a mocsárnak.

— Amint óhajta a tekintetes úr, nekem édesmindegy — dünyögte kesernyés egy-
kedvűséggel az öreg a bárányszőrt alól.

Siklott a szán a hepehupsz szántóföldeken, akár a hullámvonlat, völgybe le, dombra
fel, árkon-bokron keresztül és vesztettül kanyargós irányban, mert hol jobbról, hol
balról ágaskodott a magasba egy-egy domboldalon, völgykatlanban megrekedett
hótömeg. Az ötnyárfáson jóval túl rohant már a szán. Nem messze a befagyott

mocsártól egyszerre meghorkantak a lo-
vak, fejüket magasra tartva, kitágult orr-
lyukkal szimatoltak bele a levegőbe.
Kapálódtak, csökönősen toporzékoltak,
a rudas ágaskodott; de nem mentek
tovább egy tapodtat sem.

— Ejnye, mi a fészkes... — szitkozód-
ott Antal bá' dühösen s nagyot csördít-
tet megégyezzer közéjük a csipős szj-
ostorral. Mind háiba. A két csikó meg-
rökönnyödvé tölta hátrafelé a szánt, de
előre, a mocsár irányában meg nem
indult.

— Nem értem?! — szólalt meg Vitnyédi
bosszús csodálkozással, — ez még nem
fordult elől ezekkel a kezes állatokkal.

— Az én fejembe se fér a dolog —
mondá az öreg tanácsatlannul és ugyan-
csak hosszú képet vágthatott hozzá, mert
fenemőd vakargatta üstökét a bárány-
süveg alatt. Most megnyikkant a két pa-
ripa ijedt nyerítéssel. Reszkette, idege-
sen táncoltak, majd kiugrottak a hám-
ból. Nyöszörgött, nyihogott mindegyik;
mintha sírni akarnának a maguk mód-
ján, a maguk ló-esze szerint. A vén ko-
csis agyán átkicázott valami ösztönzerű
gondolat, amely ott lappangott valahol
hátral a tudat alatt. S az ajkán máris ki-
szkőkött a szó:

— Ezek félnek...

— Mi az ördögöt? — veté ellen mérge-
sen az ura.

Az öreg ember fejében pedig ott mo-
toszkált a sejtés. Emlékezett ő ilyes-
mire. Valamikor régen, fiatal korában
így rökönnyödték meg a lovak, egy, még
ennél is zordabb, téli éjszakán. Az öreg
tekinetes ura vitte másik két úrral.
Hirtelen megtorpanak a lovak és re-
megtek, mint a nyárfalevél, ezen mód,
mint most... Fojtott, izgalomtól re-
megő hangon, szinte önfeledten buggyant
ki belőle:

— A toportyán... Istenem...

— Mit beszél? — förmedt Vitnyédi a
kocsisára.

A kocsis felocsúdott. Megemberelte ma-
gát s régi flegmája visszatértől látszott.
Nem is lehetett máson észrevenni, hogy
valami leküzdhetetlen rettegés lett urrá
főlötte, mint azon, hogy beszéd közben
nagyokat nyelt és egyszerre igen hő-
beszédű lett. Ez, az egyébként szűkszavú
öregnél, biztos jele volt annak, hogy
valami veszedelemtől tart, hogy valami
szokatlan dolog félrebillentette lelki
egyensúlyát.

— Toportyán féreg lesz a közelben, te-
kinetes ram, toportyán féreg, úgy
biz' a...

— Farkas?!... Ne beszéljen már bolon-
dokat kend. Harminc év óta szinét se
látta, híret se hallotta ez a vidék.

— Meg mernék rá esküdni — erősködött
az öreg. — En már láttam így félni a
lovakat. Megérzik ám ezek messziről a
szagát a bestíának...

— Ugyan! Hagyja békében a farkast.
Biztassa őket szép szóval, talán megin-
dulnak, ha nem, akkor üssön közéjük,
ne sajnálja az ebadtákat. Tudja a csuda,
mitől ijedtek meg, mi nem tetszik
nekik... E pillanatban elnyújtott, hosz-
szú vonítás hasított bele a havas éjsza-
kába. Vitnyédi hátán végig szaladt a
hideg. Bátor ember volt. Nem egykönny-
nyen ijedt meg a maga árnyékától, de
most úgy érzé, hogy szíve sebesebben
ver és halántéka lüktet; az a rémes vo-
nítás a csontja velejéig hatott s mint
akkor a harcúterben, a halálmezőn, most
is érezte a félelem borzongató, kelle-
metlen nyomását. Ránehezült az agyára,
belepota magát a szívébe, hasztalan igye-
kezett tőle szabadulni, a rettegés kínzó
érzetét nem tudta elűzni magától. Far-

ÉRTESÍTEM

a tisztelt vevőimet, hogy az ősz

finom gyapju kötöttáruk
megérkeztek. A nálam megszokott alacsony árak

HEILIG HARISNYAHÁZ
a jó minőségek szaküzlete
RÁKÓCZI-ÚT 26

kas... Hát mégis... Mégis ennek a zsírszagú, hagóízű öregnek van igaza. A természet egyszerű gyermeke megsejtette ösztönösen, mint ez a két állat itt, a szán előtt? Farkas... Talán tíz, talán húsz! Rettenőt! Széjjelszagatják kettőjüket, a lovakat is... Aztán egy halom csont marad belőlük, szétszóródva, összekeveredve: embercsont, lócsont... Huh, de csúf halál, vadállatok martalékává lenni... Egy szempillantás alatt villant mindez át az agyán és szinte már az arca előtt érezte a vadállat bűzös, meleg száját, amint csattogó fogaival a torkának esik. Szótlanul, bambán nézett maga elé. A lovak majdnem megvesztek rémületükben. A vén kocsis felugrott, belefúrta szemét a homályba, aztán jobbfelé mutatott:

— Amott ni... Beste ordasai...

Aztán gyors egymásutánban háromszor vetett magára keresztet, miközben szaporán suttogta: «Isten segíts! Jézus segíts! Szűzanya ne hagyj el!» Amerre a kocsis mutatott, apró fénylő pontok villóztak a sötétben: farkas-zsemek. Antal bá megolvasta, négy, nyolc, tizenkettő, tizennyolc... Irgalom atyja, tizennyolc parázsló farkasszem, tehát kilenc fenevad. Vitnyédi előkapta revolverét.

— Durr... durr...

Eldördült két lövés és a villogó szempárok eltűntek. Vitnyédi egy pillanátig már azt remélte, hogy végleg el is riasztotta őket. A ravasz bestiák pedig cselhez folyamodtak. Háromfelé szakadtak s így kezdtek támadni. Valami négy szemben a lovak felől, kettő balról, a többi az előbbi irányból. Lassan, szinte hasonszúva közeledtek. A lovak rémesen nyertettek. A szánon ülőket kiverte a verejték.

— Végünk van — hördült fel Vitnyédi fogát csikorgatva, — a nyomorult bestiák kifognak rajtunk.

Az öreg rákiabált az urára:

— Lőjjön, tekintetes úr, lőjjön, az Isten szerelmére, míg közelebb nem érnek...

— Nemsoká lődözhetek, három patronom van még...

— Mindegy, lőni kell — tanácsolta komolyan a vén kocsis, — legalább időt nyerünk, míg valamit kieszelhetünk.

Vitnyédi a szembe támadó csoport közé lőtt. Tompa visszhangot vert a közeli nyíres. A lövésre az ordások ismét megretiráltak, de jobbfelől egy csikasz villámsebben suhant előre. Mire a két ember magához térhetett volna, a farkas vérszomjas hörögéssel szügybe kapta a nyergest. A szegény pára irtózatosan elbődült s tédre rogyott kínjában és pokoli félelmében. Fialat szuka lehetett a vakmerő. Vitnyédi gyorsan rálőtt. A lövés jól talált. A halálra sebzett nőstényfarkas rekedt vinyogással iszkolt vissza. Bukdácsolt, hörgött s kicsorduló vére hosszú sötét szalagban kigyózott a fehér havon. Társai viszonozták a vonítást. Rémulletes üvöltés ment be a levegőt.

— Nincs más mentés — szólt Vitnyédi hevesen, egy mentőtetlőt megkapva, — kifogjuk ezt a megmart lovat és itt hagyjuk ezeket a vérengző dögöknek prédául, a másik lóval meg elvágatunk.

Leugrott a szánról. Az utolsó lövést is leadta, hogy a veszett ordashadat távol tartsa, míg kifogja a lovat, hogy azt sorsára hagyva, ők aztán megmenekülhessenek.

— Nem sajnálja a tekintetes úr? — rezgett meg a hűséges öreg kocsis. Hangjában a ló iránti mély szánalom és ragaszkodás érzet. Vitnyédi nem felelt. Idegesen kereste a fék csatját. Ekkor valami különös történt. Az áldozatnak szánt szerencsétlen pára, mintha csak megérezte volna gyászos sorsát, szomorúan felnyerített és okos, nagy

fejét gazdájához dörzsölte, mintha kérlelni akarná gazdáját, hogy mentse meg. A nemes állat remegett a halálfélelemtől s valami szokatlan hangon, iszonyú kétségbeeséssel fel-felnyögött. Vitnyédinek megésett rajta a szíve. Megveregette a ló nyakát:

— Jól van, Csillag, no, ne félj, nyugodj meg, nincs semmi baj...

Visszaült a szánra.

— Mégsem tudom itthagyni ezt a nyomorult állatot. De most mi lesz? Antal, tanácsoljon valamit.

A vén kocsis egy könnyet dörzsölt el a szemén.

— Jó az Isten, jót ád, majd megsejtit bennünket — felelte a kocsis fátyolozott hangon.

— Igaz, igaz, de nekünk is tennünk kell valamit. Adjon tanácsot, Antal, — nőgatta türelmetlenül Vitnyédi az öreget. Az öreg nem válaszolt. Erősen gondolkodni látszott. Majd hirtelen fiatalos élénkséggel ugrott fel. Lázasan gombolta ki a báránybőrt, kutatni kezdett a zsebeiben és előkotorászott valamit.

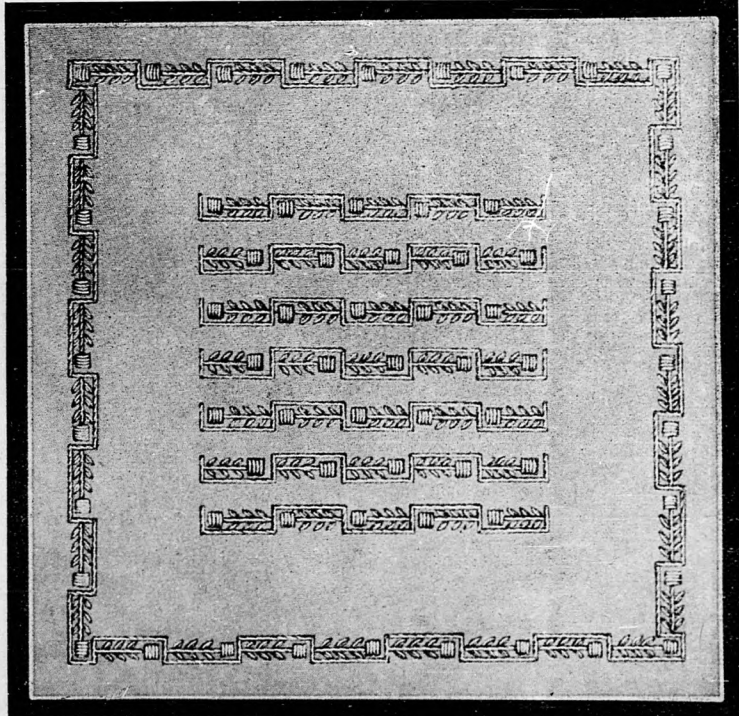
— Megvan...

Szájára illesztette azt a bizonyos valamit és megszólaltatta. Szájharmonika volt... Vitnyédi meghökkenve nézett a vén cselédre, azt hitte, megzavarodott, a félelem talán elvette az eszét a jámbornak. Az pedig nagy igyekezettel tologatta ide-oda a száján és fujta teli tüdővel az igénytelen instrumentumot. Egymásután hozta ki belőle a nótákat. És a szél szárnyára vette a primitív hangszerből kicsalt édes-bús, kesergő, majd víg, ropogós melódiákat. Vitnyédi körül nézett: farkas sehol. Belekémlelt a távolba, nem látja-e azokat a foszforeszkáló, tüzes pontocskákat: semmi. Hitetlenkedve csóválta a fejét:

— Csak nem!... Farkas, igazán furcsa... — beszélt halkan önmagához. — Megint az östermészet, az egyszerű paraszti ész kerekedett felül?... Aztán úgy rémlett neki, hogy a mesében már hallott erről. A farkasverembe esett cigány és a hegedű. A cincogó cigányt nem merte felfalni a farkas. Hát a mese nem mindig lehetetlenség? A nép a valószínűtlen mesébe a valóságot, a megtörténtet csempészi bele?... Antal bá pedig egészen magára felejtkezett, fujtatta a szájmuzsikát igaz buzgalommal. Vitnyédi nem szólt hozzá, átvette tőle a gyeplőt és csendesen nógatni kezdte a lovakat. Ime, a két ijedt állat megindult. Eleinte csak lépésben, meg-megriadozva mentek, majd galoppban lendültek neki a szuresai ingoványoknak. Vitnyédi még mindig hitetlenül csóválta a fejét, mintha nem értené az egészet... Ekkor a távolból valami ropogás, csámcsogás ütötte meg a fület, mint mikor a kutyák marakodva zabálnak. — Ahá — gyúlt világság Vitnyédi agyába, — értem már, prédára lettek a bestiák, meglótt társukat falják fel, ezért nem támadnak újból... Antal bá másnap roppant nagy ember lett.

A cselédség látott szájjal hallgatta kurta mondatait, amellyel a tegnapi farkaskalandot elbeszélte.

Persze, az egész eset koronája az volt, hogy muzsikaszóval kergette el a kilenc farkast. Vitnyédi csak mosolygott a hajszu alatt, de egy árva szóval sem csorbította az öreg tekintélyét az ámuldozó cselédnépség előtt. **Binóci B. Gyula**



Hímzett zsúrasztalterítő. Beszerezhető a MUL Kézimunkaboltjában (VI., Teréz-kr. 6)

RÁDIUM CSAPDA

Gordon Granger őrnagy, e történet hőse, évekkal ezelőtt meghalt. Az érdeklődő csak most fogja megtudni, hogyan ment végbe az a titokzatos eset, amikor ellopták John Zyrock professzor rádiumát, melynek értéke három millió. A rádiumot Gordon Granger őrnagy lopta el. Az ausztráliai úri betörők krónikája úgy emlékszik meg róla, mint legragyogóbb tehetségű tagjáról. Esményképe volt az úri betörőnek, aki mindig követte klubjának első és sarkalatos parancsát: «Lopni csak milliostól szabad és csak szegények javára!»

Az úribetörők klubjának majdnem minden tagja jelen volt azon az estélyen, melyen John Zyrock professzor a legnagyobb érdeklődés közepette elmondta, hogy most kitalált eljárásával aránylag kismennyiségű szurokércből elő tudott állítani harmincgramm rádiumot. A laboratóriumában van harminc gramm rádium! Elegáns frakkban, villogó fehérségű szesztonnal, benne vakító ragyogású gyémántgomb — a be nem avatott hogyan is sejtette volna, hogy ezek a mindképpen elegáns urak néhanapján betörők?... — a professzor szavai hallatára ezek az urak most összenéztek. Az elegáns Granger őrnagy már meg is kérdezte nyíltan, amire a többiek e percben gondoltak:

— Harminc gramm rádium? Ez legalább három milliót ér, igaz-e kedves professzor?
— Igy, egy tömegben, három milliónál többet ér, — felelte a kérdésre a professzor.
— És ezt egyszerűen csak úgy otthon tartja a laboratóriumában? Nem fél a betörőktől?

— Betörők? Legyen szerencsém, csak jöjjenek!

— Azt hittem, — felelte csöndesen, de nyomatékosan az őrnagy, — hogy a rádium a szenvedő emberiség gyógyítására való. Ön bizonyára a kórházak rendelkezésére fogja bocsátani a rádiumot, professzor úr. Csodás hatásával a rákbetegeket próbálják gyógyítani.

— Bámom is én a betegeket és az emberiséget! — fakadt ki durván a professzor. — Van akkora vagyonom, hogy ne törődjem senkivel. Nekem ez a rádium másra kell. Esembe sincsen, hogy nyomorult betegeket gyógyítsak vele. Hogy mire kell, azt majd megtudja az a betörő, aki megpróbálja elvinni a három milliót kincsét.

Másnap az úribetörők klubjának estői összejövetelén tanakodni se kellett, az összes tagok határozata egyöntetű volt: Zyrock professzor rádiumát el kell lopni! Most már csak sorsot kellett volna húzni, hogy ki fogja ezt a feladatot elvégezni. De erre se volt szükség, mert általában tapsvihar közepette Granger őrnagy kijelentette, hogy ezt az ügyet ő fogja elintézni.

Egy borus estén Granger őrnagy átlendült a professzor villájának alacsony kerítésén. A házhoz surrant, mint az árnyék. Nesztelenül benyomta az ablaküveget, benyúlt a nyíláson, félretolta a reteszt, kinyitotta az ablakot — s a következő pillanatban elfojtott lélegzettel állt a professzor laboratóriumában. Mély csend — erre megnyugodott. Elővette tolvajlámpáját és körülnézett a teremben. Mindenféle furcsa és soha nem látott gépek és műszerek álltak a széleshátú asztalokon, de a rádiumot nem látta sehol. Az őrnagy előzően alaposan foglalkozott a rádium tulajdonságaival, tehát tudta, hogy a rádium sugarai vakító fénnel átvilágítanak mindenen, csak a higánnyal bevont ólomlemez nem. Valószínű, hogy a professzor ilyen ólomszekrényben őrzi a rádiumot. Az őrnagy átkutatta a laboratóriumot, de a drága anyagot nem látta sehol, tehát halkán, óvatosan felnyitotta azt az ajtót, mely a házba vezet. Alig lépett kettőt a sötét folyosón, megállt meglepve. Szemét lehúnyta önkénytelenül. A folyosó elején, balra vele szemben, egy ajtó. Vagyis egy ajtónyílás, az ajtó szárnya tárva-nyitva állt, benn a szoba közepén, egy egyszerű asztalon, azonmód ott hevert egy ragyogó, fényvilágító anyag: a rádium!

Az őrnagy egy pillanatig se törődött azzal, hogy a professzor miért hagyja így heverni ezt a drága anyagot — hát igen, professzor, hőbortos, bogaras... Az őrnagy belépett a szobába, odasietett az asztalhoz... de megállt dermedten!... mert ebben a pillanatban a háta mögött az ajtó becsapódott hangos csattanással.

Az őrnagy az ajtóhoz rohant — kereste a kilincset. Reszekető ujjai síma acéllapot tapogattak ki mindenütt. Az ajtót belül acéllemez borította. Semmi kétség: az ajtót automata-szerkezet zárta be!

— Csapda! Megfogtak! — mormolta az őrnagy.

Most nekilátott, hogy kijusson innen. Átkutatta az egész szobát, még a mennyezetet is nézte, de se ablak, se másminlyen nyílás, csak az ajtó, melyet az acéllap zárt el.

Az egyik helyen a falon egy gomb állt ki. Az őrnagy rántott rajta, dobogó szívvel, hátha ajtó! Falba épített szekreny volt — egészen üres.

— Hát innen nem lehet kijutni! — állapította meg az őrnagy, most már hidegvérrel. Finom csapda! És ő simán beleesett, mint valami együgyű betörő. Itt van a hárommilliót kincsel egy üres szobában. Hogy innen hogyan jut ki? — az őrdög tudja. Ennek a tréfának véghez lesz a vége!

Most meglátott a falon egy telefonkészüléket. Újra elkezdett reménykedni: telefon! Felhívom az úri betörők klubját és segítséget kérek! — gondolta.

Odarohant a telefonhoz — de ebben a pillanatban rémülten hátrátántorodott. A telefon csengője élesen berregett. Az őrnagy máris visszanyerte lélekjelenlétét. Ha nem veszi le a kagylót rögtön, ez az átkozott csengő fellármázza a házat! Az őrnagy levette a kagylót. A csengetés megszűnt.

Talán a professzort keresi valaki — gondolta az őrnagy. De lehet téves kapcsolás is. Mindenesetre meg kell tudni. Erélyes mozdulattal füléhez emelte a kagylót.

— Halló! — szólt valaki a telefonba. — Ön ott van?

Az őrnagy bölcsen hallgatott.
— Ha nem felel rögtön, azonnal odamegyek! — fenyegetődött a hang.
Az őrnagy lenyelt egy szitkot, majd elváltozott hangon, nagy nyugodtan szólt bele a telefonba:

— Igen, itt vagyok. Hol lehetnék másutt? — Na látja! És most hogy érzi magát?

— Köszönöm szíves érdeklődését, megjárja. — És az őrnagy örült neki, hogy nincsen semmi baj, mert bizonyára az orvosa keresi késő este telefonon a professzort.

— Kicsoda maga? — kérdezte hirtelen a hang.

Ahá, észrevette, hogy nem a professzor beszél, gondolta az őrnagy; legjobb lesz, ha azt mondom, hogy az inasa beszél.

— Itt Mike beszél! — szólt bele gyors elhatározással a telefonba.

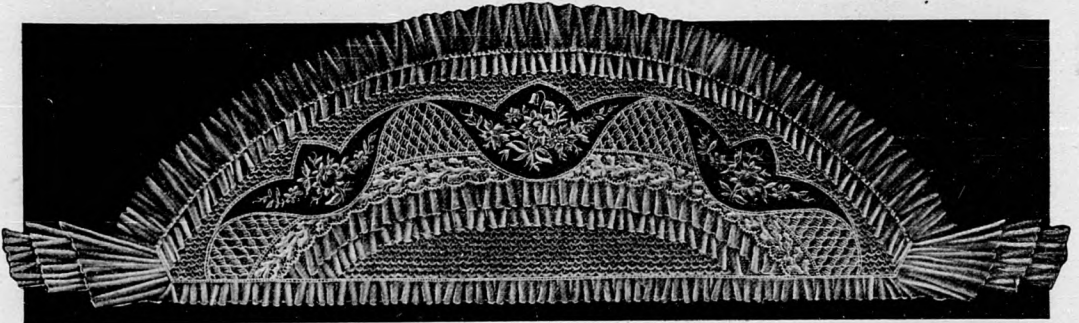
— Igen, Mike? Mi a másik neve?
— Smith! — szólt erre nyomban az őrnagy.

— Úgy, tehát Mike Smith. És hány éves ön, Mike Smith?

— Negyven. Holnap lesz a születésem napja, — mondta az őrnagy egy csipetnyi humorral.

— Kedves, És... mi a foglalkozása?
— Hát... urasági inas vagyok.

— Úgy... és mi volt azelőtt?
— Katalon! — felelt az őrnagy és egy kissé furesállotta ezelt az érdeklődést.



Szines hímzéssel díszített tüllpárna. Beszerezhető a M. U. L. Kézimunkaboltjában (VI., Teréz-körút 6. sz.)

— Nyugdíjban van? — folytatta csökönyösen a kérdezősködést a másik.

— Eltalálta! De most már el —

— Igazán sajnálatos, hogy egy volt katona hogyan vetemedik arra, hogy betörjön egy darab rádiumért!

— Mi... mi... mi... — hebegte az őrnagy s majd hogy el nem ejtette a telefonkagylót.

— Ne fárasztja magát azzal, hogy engem megtévesszen, tisztelt betörő úr! — szólt rá a hang gúnyosan.

— Kikérem magamnak! — ordította utolsó próbaképpen az őrnagy. — Micsoda szemtelenség! Talán megbolondult, mi?! Tévesen kapcsolják és erre éjjel felcsöngeti az embert a lakásán!

— Hahahaha! — kacagott a hang a telefonba. — A lakásán? Zyrock professzor lakásán, igen! Bezárva a sötét kamrába, a csapdában, ahonnan el akarta lopni a rádiumot. Talán nincsen így?

— Ki beszél ott? — kérdezte most őszinte kíváncsisággal az őrnagy.

— Nevetni fog: Zyrock professzor!

— Az ördög!... — szaladt ki a szó az őrnagy száján.

— Téved, uram! Itt Zyrock professzor!

— Hol van ön most?

— A dolgozószobámban, a folyosó végén. Kivilágítottam a folyosót és kényelmesen szemmel tartom annak a szobának az ajtaját, melyben ön fogva van. A kezemben töltött revolver és megjegyzem, hogy kitűnő célvőző vakog.

— Mit akar velem? — kérdezte most hidegen az őrnagy.

— Az öntől függ. Figyeljen csak ide. Azért eszeltem ki ezt a csapdát, hogy betörőt fogjak benne a magam céljainak. Önt fogtam el és most vagy átadom önt a rendőrségnek, vagy pedig — és ezt jobban szeretném — beleegyeznek abba, hogy tudományos kísérleteket végezzen önnek. Akkor a betörésnek semmiféle törvényes következménye nem lesz. Mire szánja rá magát?

— Mielőtt erre felelnék, — mondta szándékos lassúsággal az őrnagy — előbb tudni akarom, hogy mik azok a tudományos kísérletek, amiket ön valószínűleg pokoli kegyetlenséggel akar rajtam kipróbálni?

— Most figyeljen! — szólt a professzor olyan hideg, éles hangon, hogy az őrnagy hátán végigtűtött a borzongás. — Figyeljen és döntsön gyorsan! Semmi kedvem sokáig tereferálni önnek. Ha nem teljesíti pontosan mindazt, amit mondok, akkor nyomban telefonálók a rendőrségnek.

— Mondja a feltételeit!

— Ugy hiszem, hogy ön értelmes ember, tehát könnyen meg fogja érteni, hogy én mit akarok. Ott van ön előtt az asztalon harminc gramm rádium. Tudni akarom, hogy milyen romboló hatása van ennyi rádiumnak az emberi szervezetre. Talán hallott is már arról, Mike Smith, hogy a rádium épp olyan veszedelmes romboló szer, mint amilyen csodás a gyógyító hatása. Amikor a rádiummal először kísérleteztek, megtörtént, hogy egy orvosnártnak a testén nehéz égési sebek támadtak, mert egy kis fémtokban véletlenül a zsebében felejtett egy századgrammnyi rádiumot. Ön most harminc gramm rádiummal van bezárva egy szobába. Ekkora romboló hatásnak emberi test még sohase volt kitéve, mint most ön, immár egy félórja!

— A teremburáját! — ordította az őrnagy — azonnal eressen ki!!

— Szó sincs róla, barátoeskám! Senki se kényszerítette magát arra, hogy éjszakára bezárkózzék egy rádiumos szobába. Mivel be mert oda menni, ott is marad, ameddig én akarom!

— Nem maradok! Nem akarok itt elpusztulni! Inkább vigyen a rendőrségre!

— Csak lassan! Nem kell mingyárt a halált emlegetni. Nem bizonyos, hogy belehal. Elég a vitakozásból, most már figyeljen ide! Tisztában vagyok vele, hogy ön nem közönséges betörő. Azért gondolom, hogy szívesebben tűr el egy kis szenvedést, mint a szégyent és a fegyházat. És most figyelmeztetem, hogy ennyi időre a rádium már meg is kezdte romboló hatását, hatott a szervezetre s ezt már úgyse tudná magától elhárítani. Nem érez semmi különösöt?

— De igen, már jóideje. Csak nem tudtam, hogy ez a rádiumtól van.

— Mit érez?

— Mintha rettentő hőség volna idebenn... és mintha apró tüzes kígyók szaladgálnának a hátamon. A fejem szédül és rémes szomjúság gyötör.

— Bravo, Mike Smith! — kiáltotta lelkesen a professzor. — Ön nagyon értelmes ember! Máris azt teszi, amit én akarok magától.

— Szóval, ön azt akarja, hogy én itt a telefonon mondjam be önnek a szenvedéseimet?! — Azt, Mike Smith! Ez az én föltételem. Ez a telefon csak az én szobámba szól. Tehát egy pillanatig se higgye, hogy sikerül egy cimboráját idehívnia, aki magát ki tudná szabadítani veszedelmes helyzetéből. Ön csak egyet tehet: betörődik, szó sincs róla: veszedelmes helyzetébe és sorra bemojndja itt a telefonba, hogy milyen pusztító hatást végez a testében a rádium. Én itt pontosan följegyzem mindazt, amit mondani fog. Ott a szobában, az asztalíókban van egy hőmérő. Tegye a hőmérsékletét és öt percenként közölje velem a hőmérsékletét. Megértett? Rendben van?

— Miért tegyem ezt?! Ha meg kell halnom ettől az átkozott rádiumtól, akkor haljak meg inkább rögtön és ne hosszú, borzalmas kínszenvedések után! De én nem akarok meghalni! Bevallom, uram, tollvaj, betörő vagyok és el akartam lopni az ön kincsét. Szóltatsa a rendőrséget, csukasson be, zárjanak fegyházba, megérdemeltem. De a halál, ilyen halál, igazán nem a megérdemelt büntetés vétségemre. A törvény is csak a gyilkost ítéli halálra. Ne legyen kegyetlenebb a törvénynél. Erresszen ki és adjon át a rendőrségnek! Én segítségért kiáltok!

— Elég az ostoba fecsegésből! — szólt rá dühösen a professzor. — Ha kedve tartja, kiabálhat. Nem zavar vele senkit. Csak mi ketten vagyunk most itt a házban. Még egyszer kijelentem, hogy én abból a szobából ki nem engedem! Hiába áhítózik a rendőrség után, óhaját nem teljesítem. Ha nem fogad szót, akkor most lefekszem, mintha nem tudnék semmiről, viszont én reggelre halott!

— Es ha engedelmeselem önnek?

— Akkor megígérem, hogy nem fog elpusztulni. Ha pontosan közöl velem minden adatot, telefonon, akkor abban a pillanatban, amikor a rádium már veszélyeztetné az életét, lenyomok itt a szobában egy villamosgombot, mire az ajtó kinyílik és

ön mehet. Még az arcára se leszek kíváncsi. Arra egy pillanatig se gondoljon, hogy a rádiumot magával viszi! Az elszenvedett kínok után annyira fog félni tőle, hogy nem mer majd hozzányúlni. De ne is tegye, figyelmeztetem, mert ahol a rádium a bőrt éri, ott halálos sebet éget magán!

— Ha mindenben követem parancsait, megígéri, hogy akkor élve szabadulok?...

— Így lesz! — hangzott a professzor válasza.

Az őrnagy persze nem láthatta azt a pokoli mosolyt, mely eltorzította Zyrock professzor könyörtelen vonásait.

— Hát kezdjünk hozzá!... — mormogta az őrnagy. — De megmondom, hogy nem bírom ki sokáig, ha ilyen rémesen fűti ezt a szobát!

— Nem én fűtöm, hanem a rádium melege. Úgy látszik, már teljesen áthatotta a testét.

— Azt ugyan nem hiszem el! Itt pokoli a hőség!... Oh, megfulek, Az Isten áldja meg, professzor úr, már letéptem magamról minden ruhámat és a hőség egyre tűrhetlenebb! Ezt nem lehet tovább kibírni!

— Tegye hőna alá a hőmérőt és olvassa le nekem, hogy hány fokot mutat! Eleinte lassan, vonakodva, vontatottan, majd egyre gyorsabban, libegő, tikkadt felhördülésekkel juttatka a szavak a telefonon a professzor fülébe:

— A... a... hőmérő... negyven f... kot... mutat, de... most hirtelen... oh... negyvenegy fokra szűkött a... hi... higány!... Jaj... professzor úr... már negy...venkettő!... testem hőmérséklete már negyvenkettő!... és most... most... a hő... a hőmérő... elrepedt!... Professzor úr! Mindenre, ami szent!... elég volt!... nem bírom tovább! Megőrülök a félelemtől!... Professzor úr! Testemen kékes hólyagok mutatkoznak... felfuvódnak... a kezem reszket és... a mellem zihál... akár egy fűjtató!... Nincsen önben egy szemernyi irgalom sem?... Pokoli kínok tépnek!... Jaj!... jaj... végem van!... meghalok!... Ah... — Bátorás, Smith! Nem megy ez olyan hamar! Mondja el most pontosan, hogy mit érez és hogy miféle jeleket lát a testén?

— Legyen átkozott, maga ördög! Azt hiszi, hogy én majd feleletetek magának?! Percek kérdése és megőrülök a fájdalomtól! Az egész testem tele van szörnyű égési sebekkel... nem bírom ki... nem... eressen ki... nem... ki, rögtön!... végem van!... Ön azt ígerte, hogy... kienged... Jaj, az egyik kezem már egészen kék. Irgalom!... Meghalok!... Oh... — Minden szavát pontosan felírom — szólt erre érzéketlenül a professzor. — És büszke lehet rá, hogy a tudomány vértanúja, Mike Smith. Mi tudósok nem hitük volna, hogy ilyen rövid idő alatt a rádiumnak ilyen borzalmas a hatása az emberi testre. Igaz, harminc gramm. Ilyen nagy mennyiséggel eddig még senki se kísérletezett.

— Pokol gaz fajzata, hitvány gaz, gyáva sakál! Miért nem próbálja ki saját magán, ha tudni akarja, hogy mi a hatása ennek a gyalázatos micsodának?! Hitvány, gyáva dög! — Csend legyen, Mike Smith! Magából most a láz őrdjengése ordít. Csak nem hiszi, hogy a magam személyét fogom kitenni halálos veszedelemnek? Azért csináltam ezt így telefonon, hogy a veszelőnek még csak az árnyéka se érhesen, amikor ön elpusztul.

ÜRITÁRSASÁG

A KORMÁNYZÓ ÚR

Öfömlétsága Gáspár Jenő szerkesztőnek, az Országos Magyar Sajtókamara főtáskárának, a magyar hírlopírás terén szerzett érdemei elismerésül a m. kir. kormányfőtanácsosi címet adományozta. — Kárpáti Lajosné, Margit és Lacika, kedves előfizetőink Baktáról kerestek fel üdvözlő soraikkal. Szívből viszonzozuk.

HÍMEN-HÍREK

Ujlaky Piroska turjaremetei kedves előfizetőinket eljegyezte dr. Dobos István, hársfalvai orvos. — Mihálek Erzsébet újpesti kedves előfizetőnket eljegyezte nemes dr. Vámosy Levente. — Wlassics Margit, sashalmi kedves előfizetőnket, a sashalmi r. k. templomban oltárhoz vezette Berényi Vilmos Ernő magyar királyi igazságügyminisztériumi tisztviselő. — Kintzly Ida kedves előfizetőnket a mezőkövesdi r. k. templomban oltárhoz vezette Bánhidy Klász András Máv. főtiszt. — Révész Margit murakeresztúri kedves előfizetőnk és Papp Péter koltai csendőrtörzsrörmester a murakeresztúri r. k. templomban örök hűséget esküdött. — Netzer Magda kispesti kedves előfizetőnk és dr. Szabó Károly (Budapest) házasságot kötött. — Kator József kereskedő, zalaszentgróti kedves előfizetőnk leányát, Marikát eljegyezte Zavagyák Ernő üzemi titkár, Kassa. — A jegyes- és házaspároknak szívből jövő jókívánságainkat küldjük.

A SEMLER-cég közismert angol és egyéb finom szöveteiben ma is változatlanul örösi a választék.

ANGYALKÁK ÉRKEZÉSE

Fogarasi József, a Köztisztviselők nyíregyházi fűkárudájának vezetője és neje Mihálydeák Ibolya, kedves előfizetőink boldogan jelentik, hogy kisküsk született, aki a szent keresztiségben a László nevet kapta.

Az elegáns világ illata a SMART levendula toilletvez. IV., Bécsi-utca 9.

KÖNYVEKRŐL

Az Új Magyar Élet kiadásában jelent meg Korompay Violának, a legújabb költőnemek kiváló tagjának új verseskötve „Nagy tételekben számolok!” címen. Fiatalos érzelmességét már a fiatalok ereje váltotta fel, a hangulatok játéka pedig bölcséleti mélységgé változott. A legnagyobb elismeréssel adozunk költői fejlődésének. — Rendkívül érdekes, tudományos felkészültsége mellett is élvezetes módon megírt könyv jelent meg Zajti Ferenc, a híres Azsia-utazó tollából „Magyar évezredek” címen, 300 illusztrációval és térképpel. A kitünő szerző egész munkásságát a skythia-hún-magyar faji azonosság bizonyításának szenteli. — Előd Marcel, a jónévű poéta „Csipkebokrétá” címen adta ki legújabb verseit, amelyek valóban „csipkeverőfán készültek, szépségittas szívből áramlottak”.

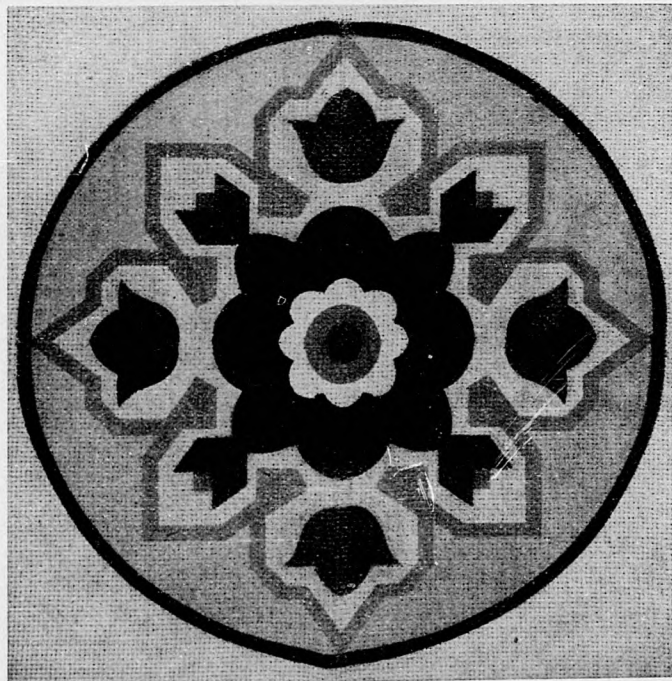
ZÖRGŐ JÁNOS vászon, keletgye és fehérnemű szaküzlete Budapest, IV., Deák Ferenc-utca 19. Szolid árai, választékával közfelfűnést keltett.

IN MEMORIAM

Az őszinte részvét hangján jelentjük, hogy dr. ifj. Meshó Zoltánné kedves előfizetőnk ádesanyja: özv. Mészáros Adámné, hosszú betegség után, 59 éves korában visszaadta jószágos lelkét Teremtőjének.

— Mennybéli Isten!... Ön tehát csakugyan...?!
— Viselkedjék hőiesen, míg meg nem hal és mondja pontosan az adatokat!
— Hahahaha! Gaz bitang! — de ez már nem volt emberi hang, se kacagás, mely a telefonban feljajdult. — Felborítom a számításon, te sátán! Tudd meg, hogy most a kezemben a rádium, melyet —
— Hé... te... mit csinálsz?!... — rikácsolta a telefonba a professzor.
Egy pillanatig mélyeséges csend, majd keserves nyögések közepett a válasz:
— A... rádi...umot le...nyeltem!... mint kénkö...ves pokoltűz... jaj, végem van!... Uram, Istenem... irgalmazz!... bűnös lel...kemmek...
Zyrook professzor egy elhaló sóhajt hallott még a telefonban, majd egy nehéz test zuhant a padlóra — azután mélyeséges csend. A professzor kirohant szobájából a rádiómos kamra ajtajához és fölpatantotta az acéllap titkos zárat.
Az ajtó kitérült. A szobában vak sötétség. A rádium eltűnt, nem ragyogott a szoba közepén — a szerencsétlen betörő valóban lenyelt! Maga elé tartva két kezét, a professzor bebotozkált a sötét szobába és tapogatta a villamoslámpa kapcsolóját. Amint rátalált — ereiben megfagyott a vér —, háta mögött az ajtó becsapódott hangos csattanással. A professzor felcsavarta a villanyt. — Egyedül volt az üres szobában. A tolvaj eltűnt és vele együtt eltűnt a rádium is!
Dermettségéből még fel sem ocsudott, amikor megszólalt a telefon csengője.
— Hallo, Zyrook professzor! Ott van?
— Igen, én vagyok!

— Meg akarom nyugtatni egészségi állapotom felől, kedves professzor úr! Az kitűnő. Jegyezze csak fel, talán ez is érdeklí a tudományt. Ami pedig a rádiumot illeti, képzélje csak, alaposan készültem erre a parázs kis betörésre. Ezért, igen okosan, hoztam magammal egy higánnyal befuttatott kis ólomdobozt. Amikor ön olyan szíves volt és felcsöngetett a telefonon, a rádium már a zsebemben volt. Igen, az ólomdobozban, tehát már nem árthatott. Attól tartok már most, hogy tudományos följegyzései, amihez az anyagot én vollam szerencsés szolgáltatni, de az ön határozott kívánságára, ha jól emlékszem, szóval, hogy ezek a följegyzések nem valami sokat érnek. De azt tudhatta volna, tisztelt professzor uram, hogy ez alatt az idő alatt még harminc gram rádium sem öl meg egy embert. De persze, a nagy izgalom... Legjobban teszi, azt hiszem, ha a történetek után most kialussza magát abban a barátságos szobácskában. Ha úgy tetszik, kiabálhat, de ön tudja a legjobban, hogy kettőnkön kívül most nincsen más senki ebben a házban. Azt szeretné talán még megtudni, hogy én hogyan kerültem ki abból a helyes kis csapdából? A sötétben az ajtó mögött lapultam és amikor ön volt olyan szíves és kinyitotta az ajtót és kettőt lépett a sötét szobába, én fűrgé, halkan kisurrantam onnan. Így történt. Azután volt bennem annyi malicia, hogy rácsukjam öre az ajtót, gyönyörrel. Ezek után már csak jó mulatást kívánok. Hogy el ne felejtem: itt az ön szobájában nyitva látom a pénzszekrényét. Aminek az a következménye, hogy holnap kissé megfogyatkozva látja majd az ezresbankóit. Jut is, marad is. Úgy hallom, hogy a fogát csikorgatja... egyszerű találmány a telefon. Kár, hogy ez itt ideszól csupán ebbe a szobába és így ön nem telefonálhat a rendőrségnek. No de majd legközelebb! Jóéjt, professzor!
Nemsókára ezek után három nagy ausztráliai kórház kapott tíz-tíz gramm rádiumot egy névtelen emberbaráttól és egyéb drága orvosi műszereket.
Érthető, hogy Gordon Granger őrnagnak az ilyen éjszakai látogatások sohase okoztak lelki-furdalásokat. Irta Lewis White. Ford. Moly Tamás



Kelím diványpárnalap. Beszerezhető a MUL Kézimunkaboltjában (VI., Teréz-körút 6.)

Színház és irodalom

A NŐK AZ ALKOTMÁNYBAN — A MÁRKINÉ

IRTA KÁRPÁTI AURÉL

Majd hetven esztendővel ezelőtt, 1871-ben került színre először Tóth Kálmán politikai vígjátéka — A nők az alkotmányban — a Nemzeti Színházban, amelynek negyven éven át állandóan visszatérő műsorarabja maradt. 1912-ben játszották utoljára, gondolom ötvenegyszer, a kiegyezés nyomán támadt új korszak lázas „konjunktúra”-jának ezt a satirikus rajzát, egy klasszikus vígjáték-kiklus keretében. Most, huszontétévi pihentetés után, Galamb Sándor stílusos átdolgozásában újította fel a színház az egykor sikeres, népszerű darabot, amely annak idején külföldi színpadra is eljutott, ma már alig értjük: hogyan és miért? Mert Tóth Kálmán vígjátékból bohózatba síkló műve bizony nem sokkal emelkedik kora magyar színpadi termékeinek tiszté átlaga fölé. Egészséges alapötletén kívül legfeljebb az aktualitás lehetett élető ereje, — színpadtechnikai fogatkozásai sikerének periódusában is elég szembeötlőek voltak. Az átdolgozó avatott kézzel végezte munkáját, amelyről igazán csak jót mondhatunk. Az író mondani-válójának és meséjének lényegét változatlanul megőrizte, viszont színpadi ügyefogyottságán bátor beavatkozásával sokat segített. Igyekezett eltüntetni a darab avatag penészfoltjait: a monológokat párbeszédé odtotta fel s amennyire lehetett, összevonta a terjedős szerkezetet. Persze, magát a gyenge, régi anyagot nem teremthette újjá s így munkájának eredménye alig áll arányban a ráparazolt fáradsággal, amiről azonban nyilvánvalóan nem ő tehet. Az első felvonásnak apáink fénykorát idéző, friss vidéki levegőt árasztó, pipaszár-nadrágos iparlovagokkal és makart-kalapos tekintetes asszonyokkal benépesített, kedves-naiv jeleneteire még csak elandalodva vigyázunk, de a továbbiak során figyelmünk menthetetlenül elapad, enyhe unalomba bágyad s a csendes színyokálások csupán a végső fordulat harsogó kórikuma rezzeneti fel érdeklődésünket.

A vígjáték hőse különben egy derék, papucs alatt nyögő, vidéki földbirtokos. Valóságos szónoki antitalentum, aki nyugodtan élhetne otthon, falusi kúriájában, ha nagyraltól, káros felesége — elkapatva az új idők új szelétől — nem éppen válogatos eszközökkel, akarata ellenére meg nem választatná képviselőnek a jámbort. Ebből keletkezik aztán minden baj. A család felköltözik Pestre s itt a tapasztalatlan honatyát csakhamar két szélhámos kaparintja markába. Már-már kifosztják, amikor leányának talpraesett udvarlója, egy szorgalmas, munkás mérnök — aki a mama szerint már csak azért sem „párti”, mert hiszen „a Lefler zsidónak házat épített pénzért” — közbelép és elhárítja a fenyegető veszedelmet. Ugyanezokor azonban a gyámoltalan honatyá csúnyán belesül „szűzbeszédébe”, amivel vége is szakad rövid, de gyötrelmes politikai pályafutásának. Lemond a képviselőségről és megszegyenült házi-zsarnokával helyreállítva az „alkotmányos dualizmus” hatalmi egyensúlyát, megkönyebbült szívvel tér vissza elhagyott, vidéki otthonába. S mert leánya udvarlóját közben örnaggyá neveztek ki az újonnan felülvizolt honvédséghez, ilyenformán — a politikus mama álma is teljesülvén az „aranygalléról” — mi sem állja tovább útját a fiatalok boldogságának.

Tóth Kálmán ártatlanul csufolódó darabja ma már csak korfestő hangulata s néhány halás szerepe révén tart számot érdeklődésre. Ezt a két kínálkozó lehetőséget szerencsésen ki is aknázta a meglepően jó előadás, amelynek stílustrató és körültekintő gondossága ugyancsak a kitűnő átdolgozó, Galamb Sándor rendezői érzék dicséri. Pethő Attila a szónokláttól irtó, papucsos politikus alakját meggyőző művészi szüggesztivitással kellette életre. Ellenállhatatlan humor aranyderűjével vonta be és tette rokonszenvenessé, kifejezően emberivé. De teljes elismerés illeti mellette Berkly Lilit, Somogyi Erzsit, Pethes Sándort, Kürthy Györgyöt, Ujlaky Lászlót és Hosszú Zoltánt.

A VIGSZÍNHÁZ, évadnyitó estéjén, Noel Coward háromfelvonásos vígjátékát, A márkiné elmutatta be, Fedák Sárival a címszerepben. Az új angol darab szerzője a legokoldalúbb színházi emberek közé tartozik: drámaíró, színész, rendező és komponista egyszemélyben. Ez meg is látszik A márkínén, amely főképp a hangsúlyozott színpadi hatások, vígjátékból bohózatba átbillenő helyzetek, mutatószerepek és melodramatikus zenei alfestések kihasználásával köti le a közönség érdeklődését, minden „irodalmi” igénytől függetlenül.

A Márkiné — akinek váratlan betoppanása itt az egész bonyoldalmat okozza — valamikor Henry de Vriaac gróf szeretője s mint később kiderül: egyetlen, egész életre szóló szerelme volt. Húsz évvel a darab indulása előtt hagyta el a gróft, miután megajándékozta őt egy bájos leánykával, Adrienne-nel. A gróf örökefogadta a kislányt, majd bánatában feleségül vett egy savanyú hölgyet, aki mellett maga is tökéletesen besavanyodott. A hajdani virőrből valóságos morálpredikátor lett, amin ifjúkori barátja, a deres fejű és változatlanul életvidám Esteban el Duco de Santo-Domingo nem győz eleget botránkozni. Közben a gróf felesége szerencsésen meghalt. Ecetágy szelleme azonban tovább kísért a szép, vidéki kastély falai között, ahol a gróf — régi „eltévnyedés” megbánva — csendes vezekelésben tölti sivár napjait. Felszderlő leányát, aki mitsem tud származása felől, ép most készül nőülni Esteban herceg egyetlen fához, Miguelhez. Adrienne ugyan

a gróf szegény titkárát, Rijart szerető s Miguel szíve szintén más nőért hevül, ám zord atyja hajthatatlanul ragaszkodik a tervezett házassághoz. Elkor libben be a nyári éjszaka titokzatos homályából a még titokzatosabb márkiné: az egykori szerelmes-hűlen Jacqueline. Persze a felháborodott „puritán” gróf hallani sem akar róla, jöllehet zordsága alján még ma is ott lappang a régi, elfojtott szerelem. Csakhogy a márkiné egyáltalán nem hagyja magát kidobni. Ezt annál könynyebben megteheti, mert Adrienne mingyárt valami ösztönös vonzóddást érez iránta, mintha csak sejténé, hogy az édesanyjával került össze. De ezenkívül a márkiné olyan titok birtokában van, amiről a gróf nem is álmodik. Nevezetesen tudja és egyedül csak ő tudja, hogy Adrienne és Miguel — felfestvérek. Jacqueline ugyanis annakidején, még mielőtt a gróffal megismerkedett volna, Esteban hercegnék volt a szeretője és őt is megajándékozta egy egészséges gyermekkel, akit atyja ugyanúgy örökefogadott, mint De Vriaac gróf Adrienne-t. A házasság így közöttük mindenképp lehetetlen lenne. A márkiné tehát egyszerűen megszökteti leányát a titkárval s mikor a szerelmeseit ily módon a boldogság révébe segítette, tető alá hozza saját élete boldogságát is. A gróf és a herceg — megtudván, hogy ők tulajdonképpen vetélytársak — már-már párbajra kelnek Jacqueline-ért, (akiről különben még az is kiderül, hogy sosem volt „márkiné”), az okos asszony azonban nem engedi komollyá fajulni a dolgot. Végül is maga választ két régi szerelme között és az igazi énjét megtaláló, életvidorrrá visszaváltozott grófnak nyújtja boldogító kezét.

Mr. Coward darabja — amelyet Zágón István gyakorlott kézzel ültetett át magyarra, — jóval kevesebbet ér, mint maga az előadás. Diszlet, játék, rendezés, együttes: a régi Vigszínház hagyományos szellemére emlékeztetett. A címszerepben Fedák Sári örökfiatalsága és elpusztíthatatlan komédiázó kedve éppoly bő alkalmat talált a korlátlan érvényesüléshez, mint édes babagyűgöessé, páratlan gamine-pajkossága és gyönygöző humora. Érte érdemes megnézni a darabot, meg a nagyszerű Somlayért és a pompás Ajtayért. Előbbi, a magányos pezsgő-jelenetben — amikor fellázadva, halott felesége képe előtt „csakazértis” tökrészege issza magát — kísértetiesen mulatságos. Utóbbi, a herceg szerepében, tökéletes grandseigneur, aki franciánsan könnyed fölénnyel és kedves felületességgel siklik át mindenben. De igen jó Tolnay Klári, Perényi László, Kőmives Sándor, Bárdi Ödön s a színház fiatal, új tagja: vitéz Benkő Gyula is. Hegedűs Tibor minden részletet gondosan kiemelő és egységesen összefogó rendezése mintaszerep.

Hóry László levele

A vitorlázórepülők, kik az utóbbi időben sok emlékezetes sportteljesítményt mutatnának fel, központi vitorlázótelepet akarnak felállítani. Engedélyt kértek vitéz Horthy István miniszteri tanácsostól, hogy a telepet a nevéről nevezhessék el. Az engedélyt a vitorlázók meg is kapták. Azóta a meteorológus- és repülőszakemberek lámpással keresnek jó területet a «vitéz Horthy István Központi Vitorlázó Telep» céljára. A sok keresésnek még nincs konkrét eredménye, mert a repülőknél nem mindegy, hogy honnan fúj a szél.

Néhány éve még képzelődésnek, hiú ábrándnak bélyegezték volna, ha valaki számtaltevő hazai rizstermelésről fantáziált volna. Ma kézzelfogható valóság lett belőle. Kállay Kornél szakavatott vezetése mellett a jól öntözött hortobágyi területen holdanként 40 métermázsa bolgár rizst sikerült termelni. Kiszámították, hogy 14.000 holdon az egész magyar szükségletet meg lehet termelni. Reméljük, hogy ez valóra is válik.

Csiky Ferenc dr., kormányfőtanácsos, aki tizennegy esztendő telt Törökországban, mint a lótenyésztés irányítója, a közelmúltban két hétre újra elutazott a Boszpor partiára. Régi, kipróbált kapcsolatai segítségével ma rendkívül fontos nyersanyagok behozatalát kívánja lehetővé tenni.

Művészet és szappan! Meglehetősen messze vannak egymástól. Mégis, hír szerint, tömegművészeti ügyeink egyik visszavonuló vezéregyéniségéből rövidesen szappangyári igazgató lesz. Remélhetőleg a szappanreklámok művészi színvonalának emelkedése fogja követni az új igazgató bemutatkozását.

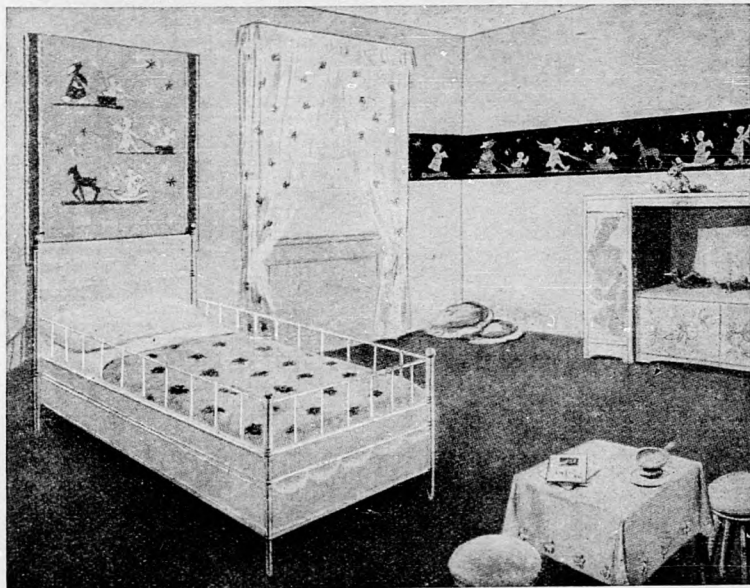
Anker György dr., a kitűnő idegenforgalmi szakember Török-, Görögországba és Bulgáriába utazott, hogy lehetőség szerint a balkáni államok közönségének figyelmét a magyar idegenforgalmi nevezetességekre irányítsa. Hátha ezen a módon sikerül kárpótlást nyernünk az elmaradt nyugati vendégforgalomért.

Surányi Unger Tivadar dr., egyetemi tanár hosszabb tanulmányutat tett az Egyesült Államokban. A napokban viszontagságos út után hazacérkezett a professzor és baráti körének beszámolt érdekes élményeiről.

Perczel Zitáról olyan hírek terjedtek el a közelmúltban, hogy hosszabb időre hazajön és magyarul is eljuttatja nagy sikerét, a Barbarát. Érdeklődünk a hír valóságára felől Perczel tábornoknál, Zita édesapjánál, aki kérdésünkre azt válaszolta, hogy a hír már csak azért sem felel meg a valóságnak, mert a művésznő házassága révén francia állampolgár lett, s így nem hagyhatja el lakóhelyét.

Canada legnagyobb, világviszonylatban is kitűnően ismert dohány- és cigarettagyára a Tucker Fine Art. Ez a hatalmas vállalat néhány hét óta szoros kapcsolatba került a magyar dallal és zenével. Minden vasárnap délután magyar műsort rendez egyik nagy rádió műsorán a gyár. Ezekon a programokon a magyar nép- és klaszszikus muzsika legszébb alkotásai szólnak meg, lehetőleg a Canadában megforduló művészek előadásában.

Az utóbbi évek egyik legnagyobb karriért befutott, ifjú művésznőjéről mesélik, hogy rövidesen férjhez megy. A leendő férj országgyűlési képviselő, aki nem kevesebb, mint 100.000 pengő hozományt adott a menyasszonynak. Művészkörökben minden fordítva van, ott a menyasszonyok a hozományt nem adják, hanem kapják.



Modern gyermekszoba

**Üdít, szépít, fiatalít
a világhírű
Földes Margit-crème**

H U M O R

A moziban

Barnabás moziba ment.
Barnabás előtt egy hölgy ül, akinek nagy kalap van a fején.
Barnabás tehát halkán megszólal:
— Bocsánatot kérek... a kalap... én ezért a helyért két pengőt fizettem!...
A hölgy visszavág:
— Sohse igazságot magát, kedves uram!
Én harminc pengőt fizettem ezért a kalapért!...

Indokolás

— Ide figyelj, Palikám! — mondja a nagybácsi. — Ha adok neked egy nagy és egy kicsi almát, hogy oszd meg a testvéreddel, melyiket adod neki?
— Attól függ, — feleli Palika, — hogy melyik testvéremmel osszam meg? A nagyobbikkal, vagy a kisebbikkel.

Divatprobléma

— Drágám, — korholja férjét a szép asszony, — mindig olyan lompos és szárnalmas a külsőd! A legegyszerűbb ruhát hordod, a legolcsóbb cipőt, a legszívalmasabb nyakkendőt... ne haragudj rám, de meg kell végre mondanom neked, hogy te vagy a legrosszabbul öltözködő férfi az egész városban!
— Nagyon rég tudom ezt; — ismeri be a férfi.
— És nem tudsz ezen változtatni?
— Nem, szívesském.
— De hát miért nem?
— Mert te vagy a legelegánsabban öltözködő asszony az egész városban!

Csábító körülmény

Az új nyaraló megkérdi a most elutazó vendégtől:
— És van ennek a panzióknak valami speciális előnye?
— Hogyne, — hangzik a válasz. — Minden ebéd után, gondolkodás nélkül, azonnal lehet fürdeni!

Családi perpatvar

A fiatal asszonyka hazajön édesapjához és panaszkodik:
— Nem bírom ki tovább Gyurival! Nem maradok vele együtt! Visszajövök hozzád és édesanyámhoz!
— Peched van, lényom, — mondja az apa. — Édesanyád ugyanis visszament a nagymamához.

Amikor nem érdemes...

A mama belép a gyermekszobába és látja, hogy fiacskája nagyon fájdalmas arcot vág.
— Drága gyermekem, csak nincs valami bajod?... Talán megütöttem magad?
— Igen, anyu... a kalapáccsal rávág-tam a kezemre.
— És nem is sirtál, drága fiacskám!
— Azt hittem, hogy elmentél bevásárolni, anyu...

HÁZTARTÁS

Rovatvezető: ifj. székasi Sacelláry Györgyné

Savanyú vadlúdes. A jól megmosott és feldarabolt fiatal vadludat 2 fej reszelt hagymával és kockára vágott szalonnával megpirítjuk. Késhegynyi pirospaprikával, kevés töröttborssal és sóval meghintjük és feleresztjük hús- vagy csontlével. Belesavarjuk 2 citrom levét és jó puhára pároljuk. Tálalás előtt bőven tejfölt öntünk rá.

Maradék húsból készült haché. A szokásos módon készített krumplipirüt tejjel és vajjal. Egy tűzálló tál alája teszünk egy ujnyi sort a krumplipiréből. Maradék pecsenyét megőrölünk, kevés zsír, bors és finomra vágott zöld petrezselyemmel megpirítjük. A tálba tett krumpliira teszünk belőle egy réteget, tejföllel meglocsoljuk. Ismétjük előbbi szerint felváltva krumplival, ameddig tart a darált húsból és krumpliból. A tetejére burgonya kerüljön. Olvasztott vajjal megöntözzük, zsemlyemorszával meghintjük és félóra sütőbe tesszük. Tálalás előtt ajánlatos 5 perccel előbb kivenni, mert igen forró.

Fogoly vadlével. A jól megtisztított és megmosott foglyokat a következőképpen pácoljuk. Egy petrezselyemgyökér, 1 sárgarépa, 20 szem feketebors, 5 babérlevél, 1 tisztított vöröshagyma, 1 deci jó ecet és 4 deci víz. Ezeket jól felforraltjuk, leforrázzuk vele a foglyokat és 24 óráig állni hagyjuk benne. Másnap kivesszük a pácból, nagyon sűrű szalonnával megtűzdeljük, megsózzuk és sütőbe tesszük, azután 3 evőkanál zsírt teszünk rá, a fete páclévet ráöntjük és fedő alatt sütö-

ben puhára pároljuk. Ha már puha a fogoly, fedő nélkül lassan pirítjuk. A megmaradt páclévet feltesszük a tűzhelyre, 2-3 kockacukrot pirítva hozzáöntjük, 1 evőkanál lisztet meghintjük, felfőzzük és szítán áttörjük. 3-4 kanál tejfelt adunk hozzá és újra felfőzzük. A felszeletelt fogolyra is önthetjük a mártását, de külön mártásban is átlalhatjuk. Kiszűtött burgonyapogácsát is adhatunk mellé. **Sajtköch.** Hat darab kiflit tejszízzel, kicsavarjuk, szítán áttörjük és 6 tojás sárgáját, kevés sót, 14 dkg vajjal keverünk hozzá, majd a tojás felvert habját, 14 dkg reszelt sajtot adunk bele. Kikent formában gőzöljük 1 óráig. Olvasztott vajjal és reszelt sajttal adjuk fel.

Hölgyeim! Le a kötötűvel!

Itt a XX-ik század szencziója, a szab. „Rapid” kézi kötőkészülék. Munkája kézimunka. Minden kötési minta köthető. Néhány óra alatt köthet magának pullovert, blúz, vagy ruhát. Kezelése egyszerű. **Ára P 35.—** Kérje 13. ismertetőt. **Áruforgalmi Kft., IV., Sütő-utca 2, félelelet 3.**

Kirántott velős zsemlyeszetelek. Tetszés szerinti borjúvelőt megisztítunk és sósvízben megfőzzük. Finomra vágott vöröshagymát sárgára sütünk és belekeverjük a leszűrt, megfőtt borjúvelőt, megsózzuk, kevés borsot adunk hozzá, jól elkeverjük és le vesszük a tűzről. Előre felvágott és tejszín kevéssé áztatott zsemlyeszetelekre kenjük a kész velőpépet, kettőt-kettőt összerobitunk, azután tojásba, szitált mörzsába forgatjuk és kisütjük. Parajzt adunk mellé.

TAKARÉKOS

háziasszony Ön?

CSÖKKENTENI

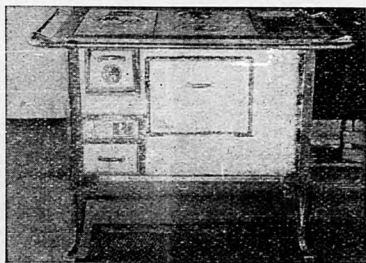
akarja férje gondjait? Használjon

konyhájában

LAMPART-CELUS

zománcozott folytonegő

takaréktűzhelyet... Fa- vagy hazai barnaszén-tüzelésre



szobájában LAMPART-CELUS

kétaknás folytonegő
hazai barnaszéntü-
zeléses szobakályhát



A lakásfűtésnél nagy
tűzlopány megta-
kítás.

Kényelmes részlet-
tízetés!

Kérjen díjtalan
prospektust.

Kíváandó!

T.

Lampart gyártmányok eladása Kft.

BUDAPEST

VII, Erzsébet-krt 19

Kérem díjtalan prospektusukat.

Név.....

Fogl.....

Lakás.....

M. N. L.

TÉSZTARECEPTEK

Vadhússal töltött palacsinta vagy omlett. Sós palacsintákat vagy omlett tésztát készítenk. A vadhúsmaradékok, ami már meg volt süttve vagy főzve, lefejtjük csontjártól és hógagymás, paprikás zsírral pörköltet készítenk belőle. Párolt gombával együtt jól elkeverve, megöltjük a pépes hússal a tésztát, vagy tűzálló tálba lerakjuk a palacsintákat és minden egyes palacsintát megkenünk húspéppel. Az omlettet összesodorjuk és gombamártással adjuk fel. A lerakott palacsintákat, tejföllel megöntözve, a sütőbe tesszük és a megmaradt pörkölt levét is ráöntjük.

Tojásbortorta. Harminc dkg tisztított, örölt mandulát összekeverünk 30 dkg cukorral, 7 tojás sárgájával és 7 tojás keményre vert habjával. Tortasütőbe tesszük és megsütjük. Tejszínhabbal vagy tetszés szerinti ízzel tölthetjük, tetejét csokoládémázzal bevonjuk.

Mákos lincer. Három tojás sárgáját jól elkeverünk két tetszés szerinti csésze porcukorral, hozzáadunk 10 dkg kikevert vajat, 2 csésze tejet, 2 csésze örött mákot, 2 csésze lisztet és 1 sütlőport. Vajazott papírral bélelt tepsiben sütjük, melegen vaníliás porcukorral meghintjük és négyzetes darabokra vágjuk.

Madártej borral készíve. Egy liter vaníliás, cukros borban kifőzzük 6 tojás fehérjéből vert kemény habgaluskákat. Minden egyes galuska 1 percig forrjon a borban. Szitára rakjuk, hogy jól leesepegjenek. A 6 tojás sárgáját 1 kanál cukorral, kis kanál lisztel nagyon jól elkeverjük, kevés hideg borral föleresztjük és lassan fővő borba öntjük folytonos keverés mellett és így sűrítjük.

Tűzről levéve még kevés ideig keverjük, azután átszűrve, a habgaluskák alá öntjük. Hideg helyre tesszük tálalásig. **Mazsolás kenyér.** Öt egész tálalt 25 dkg cukorral habosra keverünk, azután hozzáteszünk 10 dkg darabos diót, 10 dkg mazsolát, 1 koszorú fűgét apró darabokra vágva és 4 szelet csokoládét szintén apró darabokra vagy kockákra vágva és végül 1 kávéskanál jó rumot. Jól kikent formában 1 óráig sütjük.

ÉTREND

1939. október 21-től 31-ig:

- SZOMBAT:** Ebéd: csontleves, füstölt tarja, babfőzelék, párolt alma. **Vasora:** debreceni, babfőzelék, madártej pirított mandulával meghintve.
- VASÁRNAP:** Ebéd: gombaleves, rizses libaaprók, libapecsénye, sültburgonya, cellersaláta, moyorósteria. **Vasora:** libamáj, tepertő, törtburgonya, püspökkenyér.
- HÉTFŐ:** Ebéd: tejszínes almaleves, borjúpörkölt galuskával, tejberisz, csokoládémártás. **Vasora:** gomba tojással, sajt.
- KEDD:** Ebéd: húsvéles csigatésztával, főtt marhahús, törtburgonya, gombamártás, császarmorzs. **Vasora:** burgonyalángos, dió, szőlő.
- SZERDA:** Ebéd: tejszínes burgonyaleves, sertés-karaj egybesütve, sárgaborsófőzelék, túrószület. **Vasora:** sonkás-rántotta, alma.
- CSÜTTÖRKÖP:** Ebéd: cellerkrémes, túzdelit borjúcomb, burgonyapüré, citromfelfújt csokoládéöntettel. **Vasora:** pirított borjúmáj, törtburgonya, ostsaszelet.
- PÉNTEK:** Ebéd: paradicsomleves, paprikás ponty, burgonya, ízes palacsinta. **Vasora:** karfiol kirántva, hideg gyümölcszész.
- SZOMBAT:** Ebéd: kaporleves, vadgöngyölék gombamártással, diószület. **Vasora:** vese velével, petrezselymes burgonya, vaníliáskifli.
- VASÁRNAP:** Ebéd: karfiolleves, paradicsomos buggyantott tojás, túzdelit nyúl vadasan, burgonya-krokett, áfonya, krémeslepény. **Vasora:** hideg nyúlástétom, kovászos uborka, vegyes gyümölcs.
- HÉTFŐ:** Ebéd: gulyásleves csipetkével, diósmetél. **Vasora:** sajtos csótészta, csokoládészület.
- KEDD:** Ebéd: tejszínes habbeles, darált hús gombával, csótészta, mákoslincer. **Vasora:** meleg füstöltaladalis tormával, kevert juhtúró, csokoládékrem piskótával.

Beretvás pasztilla fejfájás ellen

S Z E R K E S Z T Ó I

üzenetek

Jegyző neje. Az előbbi számainkban ismertetett „Őszi kedvezményeink“-ben, mint a szöveg is tájékoztatja olvasóinkat, azok az előfizetőink részesülnek, akik októberben egy összegben küldik be az október, november és december hónapokra szóló negyedévi 6.—P előfizetési díjat. Meglepődünk a téves értelmezésen, mert világosan negyedévi (háromhónapi) előfizetési díj beküldéséről szól a tájékoztatás is. Nagyságos Asszony helyesen küldte az összeget. A választott könyvet azonnal el is küldtük címére.

Nagymosás kifőzés nélkül HYPO fehérítővel

K. IRÉN. A naplótörédek nem eléggé érdekesek arra, hogy a közönség elé vihessük. Ne foglalkozzon ezekkel a sötét gondolatokkal. Egy tizenhétéves egészséges leánynak az élet legyen a problémája. A verse elég jó ritmusérzékéről tanuszkodik s nem tartjuk lehetetlennek, hogy közelíthető verset is fog írni. Egyelőre olvassa jó magyar költők és írók műveit. Kedves levelét köszönjük.

TIZENHÉTEVES KISLÁNY. Igéri, hogy meghallgatja tanácsomat, azt azonban nem jütte hozzá, hogy meg is tartja. A meghallgatástól a megtartásig igen nagy a távolság. Feltételezzük, hogy nem pusztán kíváncsiságból jött kérésével, hanem komoly szándékkal el akarja kerülni a szomorúságot. Az élet szép és jó. Aki mást mond, annak szíve érzéketlen és nem derült fel az élet csodálatos szépségeitől. Ne haragudjon, kedves kislány, de magának fogalma sincs arról, hogy mi a szerelem, ha azt kérdezi, hogy miből lehet megismerni valóságát. Tehát először is arról, hogy aki szerelmes és akit szeret, annak egyetlen vágya, hogy az az egész életét együtt élje le. Úgy érzi, hogy ő a legszebb, legjobb s nincs senki hozzá hasonló. Őszintén megmondjuk, nem bízunk érzelme valódiságában. Önt is ez a bizonytalanság vezette kérdésével hozánk. „Egyszer rájövünk, hogy nem is vagyunk szerelmesek egymásba” — ez a gondolat elég világosan tisztázza az Ön érzését. Sugalmazott érzést nem vállalhat. A házasság gondolatáról egyelőre mondjon le és mint a többi, hasonló korú, fiatal leány, találjon magának a szülői házban elfoglaltságot, készüljön a családi élet felelősségteljes hivatására. Egy tizenhétéves leány, aki nemrég hagyta el az iskolát, még nagyon sok ismeretlen tudnivalóval találja magát szemben, amit

meg kell hogy tanuljon, ha majd elérkezik az a pillanat, amikor találkozik azzal, aki a szívében megszóllatja ezt a csahaitatlan érzést, értékesíteni tudja boldogságuk érdekében. Akkor majd nem kérdezi meg tőlünk és senkitől sem, hogy igazi-e ez az érzése.

Egy értékes könyvvel ajándékozunk meg azon kedves előfizetőinket, akik lapunk részére egy féléves előfizetést szereznek. A könyvajándékot az éleves előfizetési díj beérkezése után azonnal megküldjük.

INKÁBB KEVERJE A RÁNTÁST. Ne beszélje le, kedves kislány, a rántáskeverést. Egy kitünően elkészített ebéd jelér egy közepes poéta verselésével. Aki jól megtanulta a főzés tudományát, az úgy a hölgyek, mint a férfiak részéről sok dicséretben és elismerésben részesül az élet folyamán. Sokkal többre, mintha egy-egy verse néha napvilágot látna. Ha már a rántásnál tartunk, hozzá hasonlítom versét. Egy kicsit elégette, egy picit keserű. Döntse el, szabad-e a meghívott vendégeket traktálni vele.

Csurgó. A lapokat eljuttattuk rendeltetési címükre.

K. Gizike, aki az augusztus 1-i számban megjelent a „Mit szeretek a nőben“ című cikkhez „Láncszem csatolása“ kezdetű hozzászólást írta, közölje címét, levél van számára.

OTTHONI IVÓKÚRA A CSIZI JÓD-BRÓMOS KONYHASÓS GYÓGYVÍZEL

Orvosilag ajánlva érelmeszesedésnél, neurastheniánál, csont-, izületi, mirigybántalmaknál és golyvánál. Megrendelhető: Fűrdőigazgatóságnál, Csizifürdő, vagy Édeskuty cégnél, Budapest, Erzsébet-tér 8.

„A Magyar Nők Lapja“ örömömben, bánatomban jóbarátom volt. Sok problémaíramra adott választ, sokszor megvigasztalt, anélkül, hogy külön kértem volna erre. Boldogan látom a legjelesebb írónk nevét, művét lapunk hasábjain s eltűnődöm a szerkesztői üzenetek mély és igaz életbölcességén. A Gutori Földes Gyula és Wagner Ferenc leveleire írott válaszok kicsit elszomorítottak. Hát kell nekünk, magyar lányoknak igazolni magunkat? Kell védekeznünk és hangos szavallal bizonyítanunk, hogy igenis jók, háziasak, megértők és csinosak, jókedvűek és komoly dolgokban elmerülő sorstársai is tudunk lenni annak, akit mellénk rendel böles kezével az Isten? Mert én hiszem, hogy minden reménytelenségünk,

küzdelmünk és akarásunk mellett Ő igazítja életünket és elvezeti a Gutori Földes Gyulákat és Wagner Ferenceket is Valakihez, aki jól lehet egy cseppet sem fog hasonlítani az elképzelt, megálmodott ideálhoz, de akit szeretni fognak, akivel boldogan harcolják ki minden földi poklon keresztüli azt a nyugalmas sarkot, amelyről mindnyájan álmodunk. A lányok szeme is össze villan egy szempárral; és megtalálják az út talán nem a reklámfénytől csillogó nagyvilági élet, sem a mindent elsöprő szenvedélyes szerelem vadregényes tájai, de lehet, még csak nem is gondtalan jövő, — hanem az Örök Álom: a családi élet örömmel, bánattal hívó szelíd lankái felé.

B. Eszter.

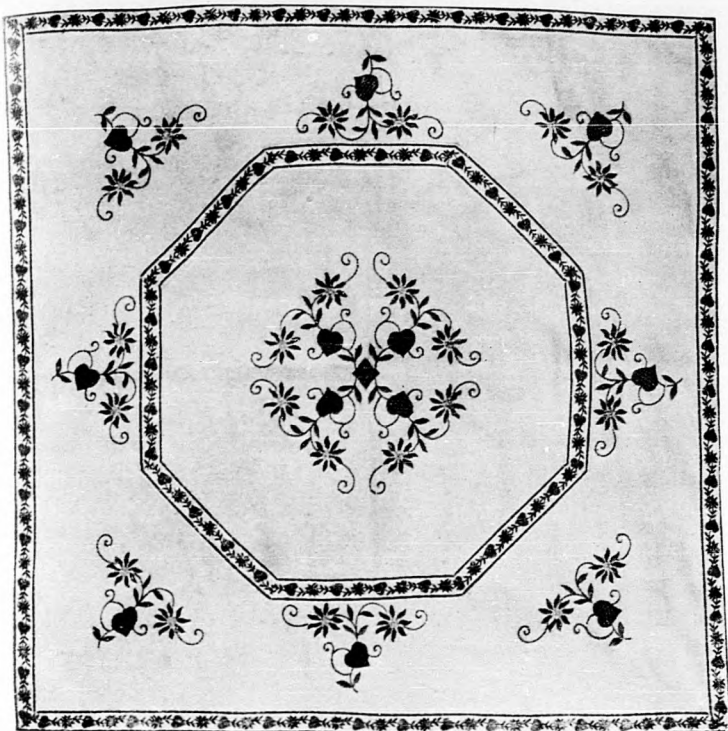
JÁTEKBABAK KÉSZÍTÉSE ÉS JAVÍTÁSA PRÓBABABA PONTOS MÉRETRE KÉSZÜL PASOVSZKY NÖVÉREKNÉL, VII, ERZSÉBET-KÖRÜT 34. T.: 222—421

VÁLASZ SOKAKNAK. Tekintve, hogy a vita középpontjában, Gutori Földes Gyula áll, az ő cikkére szeretnék utalni. Tévedés csúszott a vitába, mélyen tisztelt Hölgyeim! G. F. Gy.-nak, mint mindenkinek, saját meglátásait, elképzelését illet megírnia és nem a regényekben olvasható vagy egyéb idegen véleményét. Másról van a hiba. Véleménye fantom-szerű és kissé naiv. Mihelyt megvalósul valami is a terveiből, szétfoszlik az álom-alás és megizmosodik az új, az igazi: testet ölt az ideál. Ehhez megismerés és szeretet kell, nem pedig puszta elképzelés. Cikkének kezdete csupa optimizmus, csupa ideálizmus, nemes lelkesedés, de a vége pesszimizmusba téved, nem képviseli úgy a férfiúi erényeket, ahogy azt az isteni és a természeti törvények megsebták: a férfinak itélték az erőt (nemcsak fizikai értelemben!), a nőnek a szeretetet. Amíg a világ világ lesz, a férfi és a nő eszmény ezeken áll, vagy bukik. Tetszik-e a gyöngö, kicsinyes, érzékenykedő és kényeskedő, meg-megtörpülő anyámasszonykatonája a mai kultúrjelenlegesen versenyképességben egy sokoldalú, csiszoltlelkű leánynak? Vajjon a düttarci, gonderthes, füstöllehelő, saját büd-zséjére hivatkozó „dolgozó nő“, vagy idejét hengéllyel töltő jour-leány, a csupa-izom „sportlady“, lehet-e igazi nő? Át? Keserű mosolyra húzódik a szája, hogy Gutori Földes Gyula „t... n“



Ragyogóan selymes lesz
Feketefej Védjegyű NEO SHAMPO

Szaratoltlan lug és szappanmentes h...
Egy csomag 38 Fillér * Folyékony 96



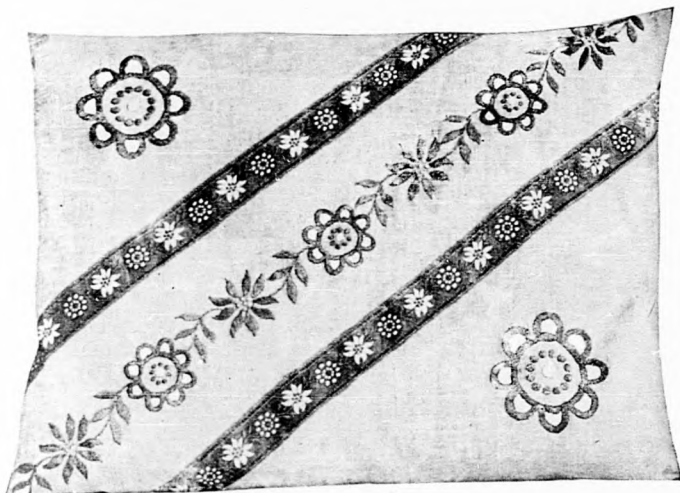
4.

4.
HÍMZETT TERÍTŐ.
85×85 cm méretben, nyers-
színű pamutvászonra előraj-
zolja, P 3.50. Hímzéséhez
gyöngyfonál dekája 30 fillér.
Színes szegőszalag métere 80
fillér. Szúrt sablonja P 1.20.

5.
Vászonpárna előrajzolja hát-
lappal együtt, ára P 2.50, színes
szegőszalag métere P 1.20,
szúrt sablonja nyolcvan fillér.

SZIVESKEDJÉK
BIZALOMMAL
FELKERESNI

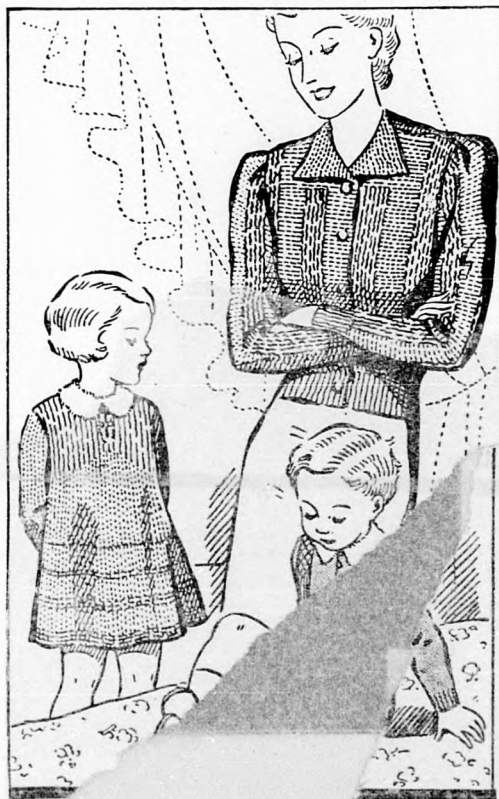
A
MUL
KÉZIMUNKABOLTJÁT
BUDAPEST
VI., TERÉZ-KÖRÚT 6



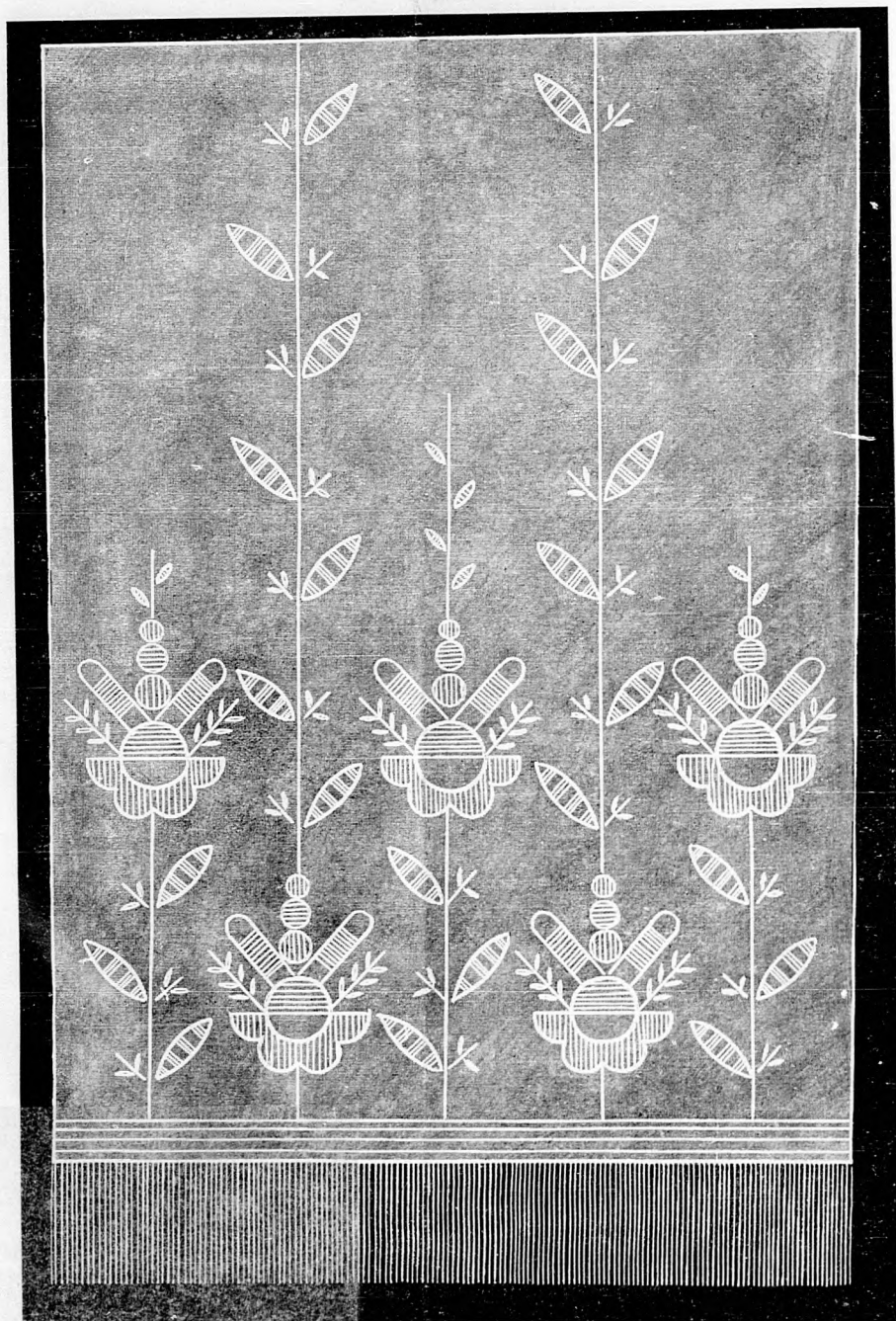
A Magyar Nők Lapja első félévi BEKÖTÉSI TABLAJA
2 P 50 f. beküldése ellenében kiadóhivatalunkban
(Budapest, IV., Ferenciek-tere 7. II. emelet) kapható

6.
KÖTÖTT PULLÓVER ÉS
GYERMEKRUHÁCSKÁK.

Bármelyik kézimunka és anyag
megrendelhető a MUL Kézi-
munkaboltjában, VI., Teréz-kr 6



MAGYAR NŐK LAPJA



HÍMZETT TOLLFÜGGÖNY. 150×250 cm méretben előrajzolva P 24.—. Hímzéséhez fonál dekája 30 fillér.